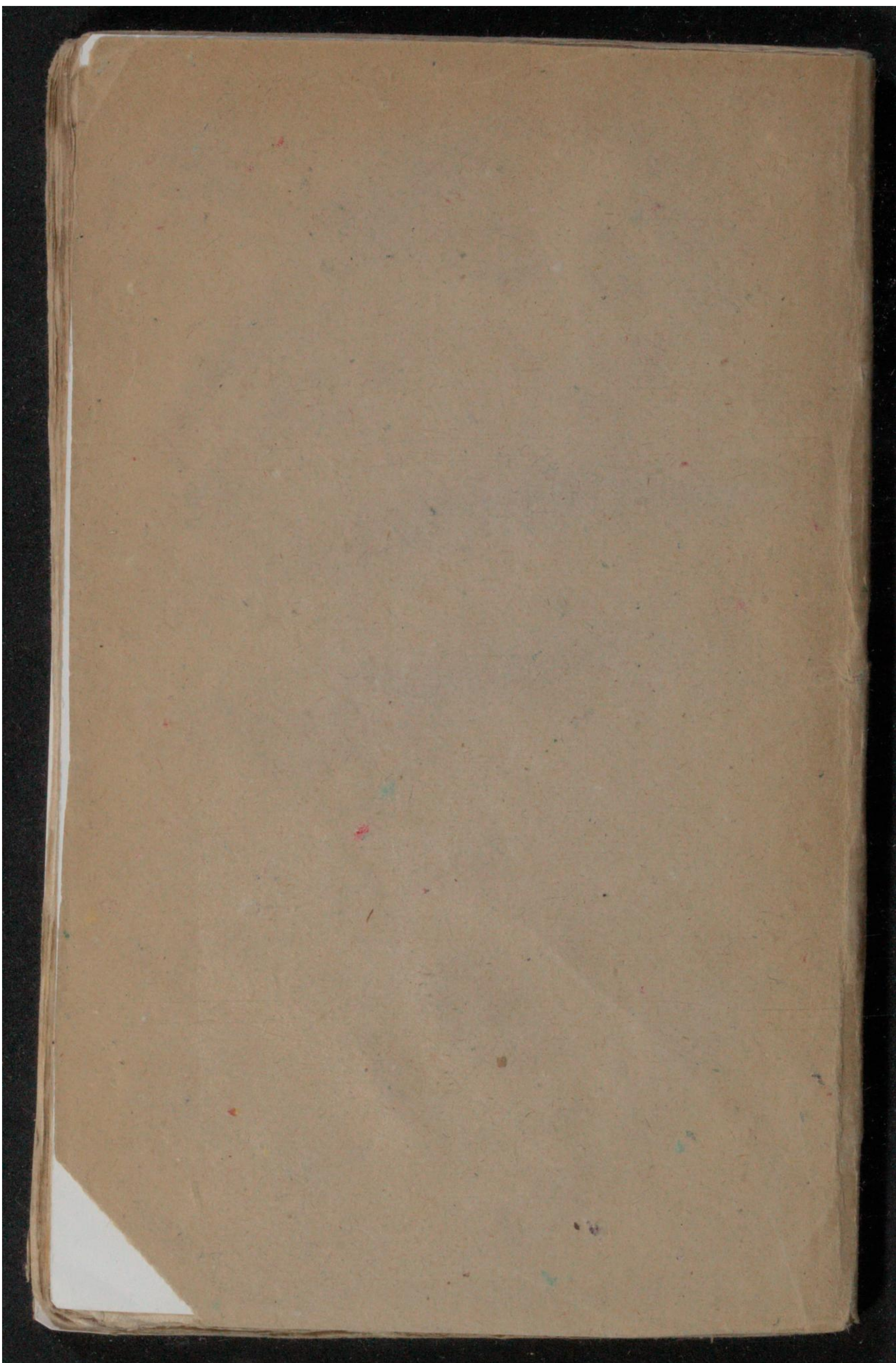
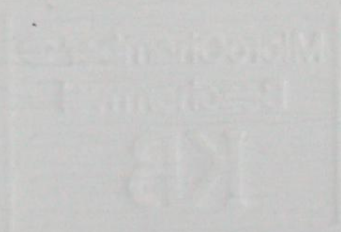

DE EDELMOEDIGE VYANDEN;

BLY-SPEL,

Door

Mr. JOAN BLASIUS,

Rechts-Geleerde.

Præmissa futuris
Dant Exempla fidem. Claud.

Vertoont op d'Amsterdamsche Schowburg.

DERDE DRUK.

Amsterdam, by *Jacob Lescailje*, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vismarkt, 1671.

BIBLIOTHEEK

Aan

den Edelen Achtbaaren Heer,

Mr. JAKOB DE GRAAF,

KOMMISSARIS VAN DE KLEINE SAAKKEN

der Stad Amſterdam.

Dele Achtbaare HEER,

Na dat deeſe mijne *Edelmoedige Vyanden*, op de byſondre aanprijſing van dien nooitvolpreeſen Konſt-yveraar, mijn geneegen vriend, Heer *Tobias van Domſelaar*, meede Regent deeſer Schowburg, ſedert hun eerſte geboorte-jaar hier ter ſteede, onſe duitskundige geweſten hebben doorgewandelt, ſijn hunne kleederen, door de meenigvuldige tooneel-ſtrijden, in een vyandlijke vriendſchap, ſoo afgerotſt, dat ſy, meer als ter halver ſleet, doorgaans, om in haar aanſienlijkke ſtand te blijven, een niew gewaad vereiſten. Waar by het my meede niet verdrooten heeft, haar duitſche tong-riem met een

ſachte hand aan te raakken, en deſelve van een te ſtrenge hardigheid , tot een min-aanſtootlijkke Rijm-ſpraak, hunne taal-woorden wat te veranderen, op de eene plaats etlijkke te verſchikken, en op de andere weêr niewwe in te laſſen. In allen gevalle, daar voor geſorgt hebbende, dat 'er in 't geheel geen merklijkke verandering mochte veroorſaakt worden; nochte ook, dat het duits van deeſe onſe *Edelmoedige Vyanden* ſoude bevonden worden te verſcheelen van *l'Eſcolier de Salamanque*, of *les Genereux Ennemis* van den Franſen Heer *Scarron*, welkkers *ſeggen* wy, al voor ruim veertien jaaren, en noch tegenwoordig, (om het aan de eerſte jonkheid niet te doen wan-gelijkken) vermeenen gevolgt te hebben; ſonder evenwel (als of wy ons ſelf in verwaantheid hadden vergeeten) te willen roemen, desſelfs *maniere van ſeggen* te ſtip van woorde te woorde achtervolgt, of, by ſijne woorden, ſoo men ſeit, geſwooren te hebben; alſoo onſe tijd, tot nutter rechtsbeeſigheeden althans beroepen, het overſien tegen elkander, veel min de vertaalings mis-ſlaagen, die d'er eenige toenmaals ingeſloopen mochten ſijn, te verbeeteren, niet toegelaaten heeft: behalven, dat ſoodanige mis-greepen van een aan-

komen-

koomende jongelingſchap, als de mijne toenmaals, eerder haar blinde dicht-yver quijtgeſcholden, als haar ingebeelde wijsheid geweeten moet worden. Wanneer ook een Dichter aan een woordelijkke overſetting ſich ſoude verbinden, ſoo ſow d'er geen Tooneelſtuk kunnen geſegt worden overgeſet te weeſen; vermits in de grond-taal noch altoos ſouden woorden gevonden worden, die in de overſetting niet gebracht waaren; ook ſomtijds niet ſouden hebben kunnen geſchikt worden, als met de aanſtootlijxte hardigheid, die oit in een vloejend Dichter mispreeſen is. Soo ook een duitſe vertaaling van een Frans Tooneel-ſtuk niet ſoude kunnen goet en volmaakt weeſen, 't en ſy al de *woordjes* doorgaans ſtip waaren overgeſet, niet tegenſtaande de *ſin* op het krachtigſte was uitgebeeld, ſoo moſt ook eerſt aangeweeſen worden, dat een Frans Dichter, die Spaanſche ſtukken overſet, als dit onſe tegenwoordig is, ook ſoo net en ſtip ſonder hardigheid het Spaans van woorde te woorde hadde vertaalt, en dat ſijn vertaalt Tooneel-ſtuk door die ſtippe vertolkking alleen luiſter kreeg: daar nochtans kenlijk is, dat veel Franſſe, ja verre de meeſte, Tooneelſpeelen uit het Spaans overgeſet ſijn,

en echter tegen elkander overgesien wordende, met elkander wel over een stemmen in het *seggen*, dat is, in de *sin*, maar juist niet in *de maniere* van *seggen*, dat is, in de *woorden*, en evenwel groote toejuiching in beide taalen behaalen; gelijk sulx meede kan bevestigt worden, uit verscheide Tooneel-stukken, die of uit dusdanig Frans, of uit het Spaans overgeset sijnde, met ongemeenen toeloop, en tot sonderling vernoegen der arme Godshuisen in onsen Schowburg vertoont worden: terwijl het onmooglijk is de natuurlijkke *maniere van seggen*, en eigentlijkke aardigheid van de eene taal in de andere over te brengen; als hebbende ieder Taal, om des Dichters vindingen op het gevoeglijxt uit te drukken, sijne bysondere aangeboorene eigenschap, welke op het aldernaauwste, doenlijk is, na 't vereisch der Tooneelen en dicht-saakken te volgen genoeg is; mits de rechte sin ongeschonden blijve, en des eersten Dichters oogwit, soo wel in sijn grond-taal en eigentlijkke meening, als in des tweeden Dichters uitgedrukte vertaaling en krachtige nabootsing, getroffen worde. Waaromme J. *v. Vondel*, in sijne verduitste Elektra van den Griexen Sophokles, ook seer wel aanmerkt, seggende;

Ook

Ook is't onmoogelijk de reedenen wel te binden, indienmen, gehouden ſijnde, de Griexe (of Latijnſe, Franſe, Spaanſe of andere taalen) *koppelingen ſtip te volgen, niet met een ruim geweeten wat vrymoedig daar over heen derf vaaren. Rijm en maat, waar aan de vertolkker gebonden ſtaat, verhindert ook meenigmaal, dat de vertaalder niet ſoo wel en volmaaktelijk naſpreekt, 't geen ſoo wel en heerlijk voorgeſprookken word: ende iet van d'eene taal in d'ander door eenen engen hals te gieten, gaat ſonder plengen niet toe.*

Ik doe dan de eerſtelingen mijner, toen rijmſuchtige, jonkheid, nu voor de derdemaal, in een niew en luchtig Lente-kleed voor Uw Ed. Achtbaarheid ten Tooneele verſchijnen, en deeſe mijne *Edelmoedige Vyanden* op de voet van het autaar uwer vriendlijkker edelmoedigheid, als een offer mijner verplichte eerbiedigheid, onderdanig nederleggen: met vertrowwen, dat hun edelmoedige vertooningen, die aan twee Dichters, de eerſte in Spanje, de tweede in Vrankrijk, onvergangklijkke eer-naamen verſchaft hebben, my van te ſtout beſtaan by Uw Ed. Achtbaarheid ſullen vryſpreekken; als ſijnde dit een van de beſte en voltooiſte Spaanſche ſpeel-ſtukken, die ſedert de onverbeeterlijkke *Cid*, volgens de getui-

 genis

genis van den Heer *Scarron*, op het Frans Tooneel vertoont ſijn. Want in dit ſtuk beſpeurtmen de Samen-ſtrijd van Row en Trow, Spijt en Nijd, Leet en Eed, Moord en Woord, Hoon en Wraak. Een Minnaar, willende na Min luiſteren, doet de Wraak van Broedermoord te kort; voldoet hy de wraak, hy misdoet ſijn vriend, derft ſijn Meeſtreſſe, en erft de tittel van een Trowlooſe. Een ander, volgende de aanmaaninge van een gehoonde Vader, bemind den hooner, niet om des ſelfs verdienſten, maar ter liefde van ſijn eigen Suſter. Hy ſtreeft ſijn Vader tegen, en kleeft ſijn Vyand, om de geſtaafde Trowplichten, aan. Hier leertmen ſijn Vriend trow beminnen, hier ſijn Vyand vriendlijk vertrowwen, hier beloofde trow voldoen ſonder nadeel van ſijn eer. Indien de gevoelens in een lichaam ergens merklijk geſtreeden hebben, voorwaar het is altans in onſe vyandlijkke vrienden. Wasmen immer ſorgvuldig, om de luiſter van ſijn naam met meineedigheid niet te beſmeulen, ſoo geven deeſe vriendelijkke vyanden daar klaare blijkken van, als dewelke ſmaad en daad, verdienſt en misdaân in eene waagſchaal van reeden en tegenreeden nederleggen, en desſelfs uitſlag loflijk involgen.

Hier

Hier in wenſche ik, dat Uw Ed. Achtbaarheid ſijn oogen believe te verluſtigen, en voor aangenaam te keuren, deeſe geringe middel, dewelke ik tot ontlaſting van mijne dankbaarheid, voor Uw Ed. achtbaarheids genoote gunſt-bewijſen, na vermoogen, ontvowwe, met verſeekkering, dat ik voor Uw Ed. achtbaarheids geduurende vriendſchap, ook niet ſal aflaaten met een innerlijkke erkentenis te ſijn

Edele Achtbaare Heer,

Uw Ed. Achtb^ds^.

t'Amſterdam, den XIII van Gras-maand, M. D C. LXXI.

ootmoedige dienaar

JOAN BLASIUS.

Op de

EDELMOEDIGE VYANDEN

Gedicht door mijn Heer en ſonderlinge Vrind

Mr. JOAN BLASIUS,

Advocaat voor den Ed. Gerechte der
Stad Amſterdam.

DIe 't nut weet onder een vermaakelijk te kneeden,
Betreet den hoogſten trap van eer en achtbaarheden.
Hier dient de Poëſy, die geeſt en lichaam ſterkt,
En in 't bewegen van de ſinnen wonder werkt.
O praal der Leidſche jeugd, gy weet het wit te raakken:
Want is uw brein vermoeit in duiſt're Themis ſaakken,
Gy neemt terſtont Homeer en Naſo tot gerijf,
En wekt de Geeſt weêr op door leerſaam tijd-verdrijf.
Gy vont wel groot vermaak op fluit en luit te ſpeelen,
En ſtemmens maat-geſang kon uw gemoed wel ſtreelen;
Maar doch de Poëſy heeft u ſo ſeer verkracht,
Dat gy geen Leerling, maar een Meeſter wort geacht.
Waar kan men klaarder blijk dan in uw Blyſpel vinden,
Daar *twee, getrouwigheid en wraakluſt*, ſaam verbinden:
't Welk leert hoe ſuiv're *Deugd* na waarde word gekroont,
En hoe de *Schelmery* in 't end haar meeſter loont;
En voegt daar aardig in de vreemde Minnetochten,
Eer ſich door Hymens band de harten t'ſaam verknochten.
O lang vertrowde Vriend, wat kracht heeft uw Gedicht!
Dat, ſchoon ik vyand was, my tot uw vriend verplicht.
Nu g' Edelmoedige Vyanden weêr maakt vriende'.
Ik ſeg, dat geen, als gy, met beter recht verdiende
De Lauren van Apol, of Myrten van Cypres,
Of gunſten van Jupijn, of 't hart van een Meeſtres.

LUDOVICUS de KEISER,
Medic. Doctor.

Aan den

Recht-geleerden Heer,

Mr. JOAN BLASIUS,

ADVOKAAT, &c.

Op desselfs herdrukte en verbeterde

EDELMOEDIGE VYANDEN.

Atque hanc, sine, tempora circum
Inter victrices hederam tibi serpere Lauros.

DIt Spel had elk behaagt, en wiert van elk gepresen,
Die 't op de Schouburg sach, of die het had gelesen:
Nochtans dat ieder prijst, en keurt gy niet voor goet;
Waarom het op een nieuw uw snoeimes lijden moet?
Wie is nu in de kunst van dichten soo ervaaren,
Die met een waardigh vers bekransen kan u haaren?
Want wat uw pen maar geeft, dat staat een ieder aan;
'K laat staan, dat uit uw hand, is door uw hand gegaan.

C. DROSTE.

PER-

PERSONAADJEN.

Don Pompeo, een vreemde Graaf, Broeder van *Kassandra*, en Minnaar van *Leonora*.

Don Lovis, Broeder van *Don Pompeo* en *Kassandra*.

Kassandra, Suster van *Don Pompeo* en *Lovis*, en de geminde van *Don Pedro de Cespede*.

Don Felix de Cespede, Vader van *Don Pedro*.

Leonora, Dochter van *Don Felix*, en geminde van *Don Pompeo*.

Don Pedro de Cespede, Soon van *Don Felix*, Scholier te Salamanque, en Minnaar van *Kassandra*.

Beatrix, Kamenier van *Leonora*.

Lisette, Kamenier van *Kassandra*.

Krispijn, Dienaar van *Don Pedro*.

Provoost.

Zamorin. } Hoofd-Braves.
La Taillade. }

1. 2. 3. en 4. *Braves*.

Stomme.

Twee *Dienaars* van de Provoost.

Een *Pagie* van de Graaf.

Het Tooneel is TOLEDO.

„ *Dit beteekkent alleen-spraak.*

DE EDELMOEDIGE VYANDEN.

EERSTE HANDELING.

EERSTE TOONEEL.

Pompeo. Leonora. Beatrix.

Pom. GY wilt dan niet Mevrow, na dat ik kan bespeure',
Dat ik mach van u gaan?
Leon. Beatrix sluit de deure:
Neen Heer, ik wil 'et niet.
Pomp. Doet s' op.
Beat. Ik durf niet Heer.
De droes de grendel haal, die deê mijn vinger seer.
Pomp. Beatrix....
Leon. Doetse toe, en past niet op sijn vleijen.
Beat. S'is toe. Gy moet, mijn Heer, geen vrowspersoon verleijen.
Pomp. Het schijnt Mevrow die lacht, nu ik verhindert ward.
Leon. Neen. 't Is maar om een proef van uw bedrieglijk hart.
Pomp. Een proef? wel hoe! wat 's dit?
Leon. Gy sult my niet ontkomen,
Al eer gy 't hebt gehoort.
Pomp. Dit is licht meê genomen:
En schort 'er anders niet, soo bid ik meld mijn schuld.
Leon. Ik wil dat gy mijn klacht met aandacht hooren sult.
Beat. Mevrow, so 't u gelieft, gy moet wat sachjes spreekken,
Uw vader is in slaap, en soo hy eenig teekken
Of mompeling verneemt, is hy ons daadlijk by.
Pomp. Wat is Mevrow haar wil? wat klaagt gy over my?
Leon. Eerst moet gy, eer ik 't meld, uw weiffelende sinnen

Hier plaatſen. fy! is dit getrowheid in het minnen?
Pomp. Mevrow ik ſwijg; maar gy ſoekt ſtoffe tot een twiſt.
Leon. 'k En doe, maar 't oordeel ruſt op uw vervloekte liſt.
Sint dat uw ſlaaffe dienſt, en uw verliefde ſinnen,
En klachten van uw mond, mijn tenger hart te winnen
Heel machtig ſijn geweeſt; en ſint die eerſte tijd
Dat gy my d'eerſtemaal met aangewende vlijt
Dorſt ſweeren by uw ſiel, by ſterven, en by leeven,
U onder mijn gebod en wet te willen geeven;
Heeft d'aarde blood van pronk twee winters uitgeſtaan,
En weêr verniewde pronk tot tweemaal aangedaan.
Mijn ſiele midlerwijl by d'uwe in ging woonen
Bevrijt van achterdocht en ſmadelijke hoonen;
En ſchoon noch ſchrift, noch eed, uw liefde had verſterkt,
Had gy doch niet te min mijn wederliefd bewerkt,
Die heel was t'uwaarts. Ook diend gy Heer Graaf te weeten,
Dat, toen uw liefde kon Madrid om my vergeeten,
Dat ik was toen ter tijd een pronkbeeld deeſer ſtad,
Waar op een yders oog ſijn hoop gegrondveſt had.
Toen, ſeg ik, wiſt gy wel, dat dees mijn flonkkrend' oogen
De harten van Toleed tot minnetocht bewoogen:
Ik was dierſelver tijd voor hun een heilſaam quaat,
En een begeerde hulp, maar ach! het was te laat;
Gy had mijn hart gerooſt; of ſy nu duiſend konſten,
Ia duiſendmaal ſoo veel verçierden, om mijn gonſten,
Of ſlechs een ſtraal daar van te hebben, om haar pijn
Des mins te minderen, 't moſt al verlooren ſijn.
En of ſchoon liefde dwang my laagen toebereide,
De Deugd in teegendeel quam mijn gemoed geleide.
Men had mijn gonſt wel, maar na wetten van de eer.
Dies kreeg uw droeve klacht en minneſucht te meer
Verlichting in haar quaal; doch al te onbedachtſaam,
En leider! veel te vroeg; wijl ik u al t'onachtſaam,
Te mywaarts ingangk gaf. En eer ik had geſien,
Of 't minnen veilig was, dan of men 't quam beſpiên,
Wierd

Wierd mijn verlangend hart door groote minnetochten
Ontbloot, om (ſtout beſtaan!) aan 't uwe te verknochten.
't Kan ſijn, uw brandend vuur nu ſchier is uitgeſtort,
Om dat 'et my in 't hart allengskens heeter word.
Nu is mijn jonge ſiel met nieuwe vrees bevangen;
Nu vergeſelſchapt vrees leetweeſen met verlangen;
Maar dit leetweeſen, laas! en dit bedroeft berow
Kan Graaf Pompeo licht verand'ren, ſoo hy wow,
In echtelijkke vreugd. Ik kan u evenaaren
In ſtaat; gy weet, wie mijn vergoode ouders waaren.
Ik ken de uwe meê; is nu ons ſtaat benout
En arm, 't geſlacht nochtans in edelheid is out.
Uw' eeden dan, Heer Graaf, daar gy mijn hart meê
wonde,
En brieven vol van trow, die hebben u verbonde,
Dat gy uw kloekke hand met mijn ten echte voegt,
En die tot morgen niet met uitſtel weg en ſloegt.
Dit ſtaat alleen aan u. Gy dorſt die eeden ſeggen,
Die kunt gy met uw' eer nu nimmer wederleggen.
Mijn liefd' om uwen 't wil ſich ver te buiten gaat,
Soo moet 'et al om my van u ook ſijn gehaat.
Hoe! ver te buyten gaat? ja al uw doen en werkken,
Ia ſelfs uw huw'lijx trow en kan my niet verſterkken,
Die gy my met uw hand belooft hebt en geſpelt,
Indienſe word van daag verkoelt of uitgeſtelt.
De eer die my daar uit tot noch toe quam gebeuren,
Sult gy in 't vrowlijk hart en in mijn ſiel beſpeuren,
En tuigen, dat die noit onwaardigs, ja....

Pomp. Mevrow
How op, ik heb gehoort het geen ſy ſeggen wow.
Ik heb uw ſtoute tong te veel gehoor gegeeven,
Ontfang dit antwoort, dat my ſtaat in 't hart geſchreeven.
't Is waar; uw goude deugd en helder oogenſchijn
My moſten in de min mijn overwinnaars ſijn.
Maar 't is ook weder waar, dat ſoo 't mijn vlugge ſinnen
Onmooglijk is, voortaan u yvriger te minnen

Als ſy u minnen; ſoo onmooglijk is 't voor my
Dat ik als uw gemaal en u ſtantvaſtig ſy.
Ik ſeg niet meer, dan dit: *'k aanbidde een Meeſtreſſe*,
En gruwe voor een Vrow; dat is mijn leevens leſſe.
Leon. Gy ſegt niet meer dan dit? aan my die 't alles waagt?
Gy ſegt niet meer dan dit? aan my, die gy behaagt?
Trowlooſe! 't is geen tijd uw hart meer te verbloemen.
O wreede! waardig om ten afgrond te verdoemen.
Waart gy niet ſchuldig, ſpreek, een achting aan mijn min,
Waar voor ik krijg tot loon een ſtuurs' ondankb're ſin?
Loont gy mijn liefde nu met ſoo een ſnoô verachting?
'k Aanbidde een Meeſtres, ô vuile eerverkrachting!
En gruwe voor een Vrow! 't en is geen eerlijk man
Die minne-veinſend ſijn meeſtres ſoo laſt'ren kan.
En gruwe voor een Vrow! ô trow! ô eerelooſe!
Paſt ſulk een antwoord my? uw ſoomerlijkke rooſe,
Uw' leeven van uw' tijd, uw' aardſche Koningin,
Uw' oorſaak van 't geluk, uw' tweede mingodin,
Uw' leidſtar, uwe ſon, en duiſend ſulkke woorden,
Die d'aartſche niet alleen, maar d'hemelliên bekoorden.
Sijn dit uw minnereên, ſoo vaak by u hervat?
Och! had ik niet geloofr, ik was nu niet gehad.
Gy hebt uw klachten dan niet klaaglijk aan gaan ſtellen,
Maar om d'onnoos'le eer van my ter neêr te vellen?
Gy hebt my dan verraân? de daad u blijdſchap toont,
Waar door mijn ſuiv're min met droefheid word geloont.
Gy ſijt noch niet, ô ſchelm! ten eind uw oogenteekken:
O neen! een edel hart, gehoont, weet wel te wreekken;
'k Sal wreekken ſelf mijn hoon; en ſoo ik niet en kan,
Soo wenſch ik my ter dood; kom gy Megæra dan,
En ſuſters van de nacht! Men heeft noit achtbaarheeden
Ontſien, wanneer de hoop met wanhoop heeft geſtreeden.
Ik volg die oude wet. Gy ſult my overal
Gevoelen tot uw plaag, ſoo lang dit aardſche dal
Mijn druk niet heeft geeint. Als ik nu ben geoffert
Van deeſe minneſmaad, blijf ik niet opgekoffert,
Maar

Maar ſal u met mijn ſchim vervolgen waar gy gaat:
Mijn ſchim ſal ſijn de beul van uw vervloekt verraad.
'k Sal u, ondankbaar hart, ſoo ſchrikkelijk afmaalen
Verraders tot een leer. Maar waar toe langer draalen?
Mijn dood moet ſijn volvoert. Uw kling mijn moort-
Pomp. Ha Leonoor! (priem ſy.
Leon. Ha guit!
Pomp. Wat eiſt Mevrow van my?
Leon. Ik wil mijn levens draad ſelf korten en verlieſen.
Pomp. Bedaar.
Beat. Ey ſwijg wat ſtil, 'k heb vader hooren nieſen;
't Is al een uur geleên, ſint hy eerſt is ontwaakt,
Twee uren ſijn verby toen hy al heeft gebraakt
Sijn lever, gal en long.
Leon. 'k Hoor aan de deur daar kloppen.
Felix van binnen.
Beat. O Goôn! hoe ſtijf.
Fel. Doet op! doet op! ik ſals' op ſchoppen.
Leon. Heer Graaf verſchuil u flux in d'een of d'ander hoek.
Pomp. Verſchuilen? neen Mevrow, mijn arm is veel te kloek.
Leon. Sorg voor mijn eer, en wilt niet na mijn on-eer dingen.
Pomp. Ik ſie een venſter gins daar kan ik licht in ſpringer.
Fel. Doet op.
Beat. De deur is toe, het ſlot dat is ontſtelt,
De ſleutel is verdraait.
Leon. O wat een nachtgewelt!
Fel. 'k Verſtoor my al te ſeer, doet flux de deure oopen.
Pomp. Waar ſal mijn ſchuilplaats ſijn?
Leon. Heer Graaf wilt ginder loopen
Na 't venſter, ſpring daar in, en ſluit 'et na u toe.
Beat. Is alles klaar Mevrow?
Leon. Ia, doe maar oopen.
Fel. Hoe!
Men gekt met my, ô ja. Ik ſweer die luye teeve....
Beat. Ik deê mijn vingers ſeer, gy moet my dit vergeeve.

TWEEDE TOONEEL.

Felix in een Nacht-tabbaart. Leonora. Beatrix. Pompeo achter 't venster.

Fel. 't IS vry een moeilijk werk t'ontsluiten van een slot.
Beat. Ja Heer het is ontstelt, de smit heeft 'et verbrot,
Die moet 'et helpen.
Fel. Ja, al weer aan, gelt uitlangen,
Die reekels sijn niet waard dat men haar op sow hangen.
Maar hoe! wat sie ik hier? mijn dochter heel gekleed
In plaatse van te bed.
Leon. Heer vader, 'k was gereed,
Soo na u bed te gaan en by u op te waakken,
Beatrix had geseid, dat gy waart krank van braakken.
Fel. 't Is waar, verkoudheid heeft my met de hoest geplaagt,
Verkoudheid heeft nochtans my hier niet heen gejaagt.
Wanneermen uit den Echt komt kindren voort te teelen,
So sorgt men ook voor hun.
Leon. ,, Helaas! hy weet mijn speelen;
Leonora in haar selfs.
,, Mijn min schijnt hem bekent.
Fel. Verschoont men haar te veel,
Men set tot eigen schand het sny-mes aan de keel.
Leon. O vader! dit bedrijf dat u soo gaat ter harten
Is uit om beterschap, vergeet dan uwe smarten;
Gy sult haast vreugde sien. Ik die uw dochter ben
Verseekker u, dat ik sijn eerlijk inborst ken.
Fel. 't Is om mijn eerlijk huis ten gronde te bederven.
Leon. Hy heeft my duisentmaal by leven en by sterven
By Phœbe en Jupijn belooft.
Fel. Onnosel kind,
Gelooft gy dierbre Eên van iemand die ontsint
En onbedachtsaam leeft?
Leon. Ik val u voor de voeten
O grijsen Vader! en ik sweer dat ik 't sal boeten
Indien hy rugwaarts deist, of tegen d'eeden doet.

Fel.

Fel. Rijs kind. mijn vaders hart verwint mijn toornig bloed.
Sijn vaders al te goed, ſy kunnen licht haar kind'ren
Bederven, datſe ſijn een bronaâr van veel hind'ren.
Uw broeder Pedro heeft met ſijne boeveſtoet *Felix* hoeſt.
Alweer ſijn gelt verquiſt.
Leon. ,, Nu ſchep ik weder moed.
,, Ik dacht dat vader van Pompeoos min gewaagde,
,, Dies ik trooſt-antwoord gaf op 't geen ſijn ſpraaklit klaagde;
,, Maar nu ſijn gramſchap ſlaat op Pedro, niet op my,
,, Is 't goed, dat ik niet heb geklapt het geen ik ly.
Fel. Ik beeld my vaſtlijk in dat ſnoode guits hem roemen,
En tot eer-tijtel haar kroegoverſten hem noemen.
Ik heb hier weêr een brief, my van Kriſpijn gedaan;
't Is weêr om wiſſel; maar, hoor ſelf de brief eerſt aan.

BRIEF.

De Hemelſche vreede ſy U E. *gegeven, &c.*

Wel wat een ſchoon begin!
Leon. Heer vader is te ſpoedig,
Hoe luitſe meer?
Fel. Aldus:

Gy ſult door de-tegenwoordige verſtaan, dat ik mijn koſtgelt in het verkeerbort verſpeelt hebbe, maar evenwel heb ik dit genoegen mijn gelt in de hoek van 't uitneemen verlooren te hebben, en dat men niet minder dan tweemaal dubbletten van cinquen of ciſen heeft moeten goyen, om my te doen verlieſen. Ik bid U E. *en wilt* U E. *daar niet over ontſetten. 't Is geſchied. Mijn koſtgelt is op. Gy weet 'et veel beter dan ik, dat die geen die niet en heeft om te eeten, gevaar loopt om van honger te ſterven, en dat gy derhalven gehouden ſijt, daar in te voorſien, als u niet gebeeden hebbende, om my ter werreld te brengen. VVat de reſt aangaat, ik ben van ſoo vreedſamen aard, dat ik niet ſlapen kan, wanneer ik queſtie hebbe, indien ikſe van ſtonden aan met de punt van mijn rappier niet ter nederlegge. Omtrent eenige dagen geleeden, quelde my een Student van Arragon om met hem te*

vechten, ſoo lang, dat het hem een oog koſte. Gy ſiet hier dan uyt, dat ik ſoo niet ben bedurven, als gy meent. Ik ſende U E. *hier Kriſpijn dien gy my weder te rug ſult ſenden, ſoo 't* U E. *gelieſt, met gelt. Verder bevele ik my in* U E. *goede gunſte beminde Vader van mijn ſiel, licht van mijn oogen. Ik bidde de gooden nacht en dag, dat ſy* U E. *bewaren, en mijn kleine ſuſter ook, aan dewelke, hoewel onverdient, ik altoos gedenk in mijn gebeeden.*

Uw Ed. onderdanige Soon

uit Salamanque
den 20 April, 1671.

PEDRO de CESPEDE.

Leon. De Brief is ſeer ootmoedig.
Beat. „ Nu dat Don Felix ſpreekt van Pedro, ſijnen Soon,
„ En niet van Leonoor, is al de baan weêr ſchoon.
Fel. Hoe kan hy ſmeekken? niet? maar al ſijn heiligheeden
Sijn maar geveinſt en vals. Soo hy in ſijn gebeeden
Aan my ſijn vader ooit in 't minſte heeft gedacht,
Wenſch ik my huisgenoot by 't onderaarts geſlacht.
Ik ſweer, 'k ſal hem voortaan die vlugge wiekken ſnuikkẽ,
En onder regels van de deugd en eer doen duikken.
Ik moet ſijn dienaar u, die als Ambaſſadeur
Hier komt, eens doen beſien. Hy ſtaat hier voor de deur.
Het is een ſnaaxen haan met wonderlijkke ſtreekken.
Ik roep hem, gy kunt ſelf hem ſien en hooren ſpreekken.
Holla Kriſpyn.

DERDE TOONEEL.

Kriſpijn. Felix. Leonora. Beatrix.

Kriſ. ADſum.
Fel. Spreek duits dees ſotte gek.
Kriſ. Non poſſum.
Fel. Voort ſpreek duits, of ik breek u de nek.
Hy kan pas een, twee, drie, latijnſche mengelwoorden,
Daar gaat hy al 't verſtand meê quellen en meê moorden,
Dat lapt hy teſſens uit. Hoe maakt 'et al de guit.
Mijn Soon?

Kriſ.

Krif. Malefacit.
Fel. Noch meer? nu is 't 'er uit. hy ſlaat hem.
Kriſ. Genâ mijn Heer, ik ſal 't Latijn niet meer uitſpouwen,
Fel. Wat maakt uw Meeſter dan? ſpreek duits, of 't ſal u rouwen.
Leon. Hoe komt mijn broeder doch aan ſoo een dwaſen nar?
Wanneermen ietwes ſpreekt ſlaat hy 'et in de war.
Kriſ. Don Pedro, Heer, die woont met ſeven and're lekkers
Van 't ſelve ſoort als hy, ook ſulkke nachtoptrekkers,
In een en 't ſelve huis, daar in is eene ſaal,
Daar woonen deſe acht, als vrienden, altemaal.
Een van haar doet dan niet als vloeken, ſweeren, ſchelden.
Des winters waait 'et daar, gelijk op dorre velden.
Twee bedden ſijn daar in, op elk ſlaapt vier en vier.
De muuren ſijn bekleed met ſmal en breed rappier.
Piſtoolen, wapentuig, helmetten en rondaſſen,
Daar ſchijnen ſaam om ſtrijd de muuren uitgewaſſen.
Men ſiet noch hier en daar met hout-kool uitgebeelt
Een guitery op doek van ſpinnekops geteelt.
Die acht lichtvinkken en die naarſtige Scholieren
De Sondags onder haar als Saterdagen vieren;
De Pater Noſters ſijn voor haar ſoo wellekoom,
Als d'eerſte vaſtendag voor lieve Pater Oom.
Wen 't nacht wort, gaan ſy uit om proy en buit te ſteelen,
En op de mantelroof, en met het mes te ſpeelen:
Dan ſchreewtmen hakt'er in, ſteek toe de bruy, hy 's doot.
Hy 's niet, hy 's al, val aan, dan geeftme ſtoot op ſtoot.
Haar dienſtmaagd die is krom, dor, mager, bleek en hinkend,
Een vryſter doch oud wijf, en als een bok ſoo ſtinkend.
't Is ruim al dertig jaar verleeden, na ſy giſt,
Dat s' al haar tanden heeft door ouderdom gemiſt.
Soo 'n meid kookt haar de ſpijs, daar eetmen dan als honden.
Een kiſt haar taafel is voor ſiekken en geſonden.
Gerechten niet te veel, maar overvloed van wijn.

De boekken heel besmeert haar bord en schootels sijn.
Eet d'eene wat te dra, den ander komt het ebben.
Dus leven dese maats, wanneerse maar wat hebben.
Don Felix (kort te sijn,) soo leeft uw soon al meê.

Leon. Die tijding my mishaagt.

Fel. Maar heeft hy dan geen steê
Iet goeds te leeren?

Kris. Goeds? wat moogt gy daar van praaten,
Hy word om snaakkery sijn leeven niet verlaaten.
Hy 's stemmig als het past, en Kato in den raad,
Gedienstig, weigert noit, belooft al met 'er daad.
Hy leent graag aan een vriend, gerijft den een voor d'ander,
Beleeft, kloekmoedig; mild gelijk een Alexander,
Goedaardig, vriendelijk. 't Is voor sijn maag bedroeft,
Dat hy niet schaffen kan, wat hand en tand behoeft.

Fel. 'k Was meê soo in mijn tijd; de jonkheit moet sich toonen.
Daar 's gelt, maar seg dat hy 't in suinigheid moet schoonen.
Die bloed heeft laarsen aan! hoe quamje hier te land?

Kris. Te post, te waagen, Heer, gewaapend, ongemand.

Fel. De vond gevalt my wel. Uw boodschap is bedreeven,
Vertrek weêr.

Kris. Sonder brief?

Fel. Heb ik geen gelt gegeeven?

Kris. Die vaders leeven lang, om soo een heilsaam woord,
Daar 's gelt, ga heen; daar meê ga ik weêr na de poort.
Maar oude goede man, wat word u al versweegen.
Wist gy dat ik wel weet, ik had geen gelt gekreegen.
Gy meent dat uwe soon te Salamanque gaat;
En hy is in dees stad met Juffers aan de praat.

Krispijn binnen.

Fel. Ik weet dan van geen slaap, wanneermen my komt stooren,
Daar by komt drooge hoest, dan kan ik sien noch hooren.
De klok is schier een uur, mijn kind ga weêr te rust,

 En

En gy Beatrix meê; goe nacht, voor 't laast gekust.
Maar roep Krispijn weêrom, ik heb iets van gewichte
't Welk hy voor my mijn soon Don Pedro moet berichte,
Loop gaaw Beatrix? roep. *Beatrix in en uit.*
Beat. Hy is al weg.
Fel. Hy doet.
Beat. Hy is al aan de hoek, al over duisend voet;
Ik riep, hy sag niet om, en wouder niet na hooren,
Maar liep met 't gelt in d'arm, als of hy het wow smooren.
Fel. Weg met dit leuye kreng, hy is noch pas beneên.
Roep hem het venster uit.
Beat. Hy is te ver al heen.
Fel. Hy is soo ver noch niet.
Leon. Wat wilt gy hem Heer Vader?
Fel. Het is maar om een ding, ey roep hem doch wat nader.
Leon. Beatrix, och! ik beef, hy gaat na 't venster treên.
Beat. Ik ook.
Fel. Kom hoor nu eens wat ik voor roepen meen.
Maar hoe! 't schijnt toegelijmt. de drommel haal die le-
Die aan die venster-kas so hechten grendel deden. (den
Leon. Mijn schrik al grooter word.
Fel. Ik raakker pasjes an,
't Gaat op. ô Goôn! wat sie 'k?

VIERDE TOONEEL.

Pompeo, springende uit het venster. Felix. Leonora. Beatrix.

Pom. Een opgeslooten man,
Begaaft met fiere moed, dien wapens noit verlieten.
Fel. Ik bid u wie gy sijt, laat my uw naam genieten;
Wie maakten u soo koen dus in mijn huis te gaan?
Uw overval getuigt van 't schellemse bestaan.
Pomp. Op sulk een stout versoek kan ik geen antwoord spreekken,
Dan met dit blood rappier dit ongelijk te wreekken,
En 't sow al sijn geschied, ten waar uw koude sweet

En laffe hand geen eer, maar my meer schand verweet.
Fel. Geef my dees uitgank vry, en wachtme dan, ik sweere,
Ik ben u daadlijk by mijn eere te verweere.
Pomp. Ga haal uw wapens; kom, en sterf dan vry, 'k verbey.
Leon. O vader!
Fel. O mijn kint!
Leon. Waar wilt gy loopen? ey!
Fel. Help mijnen vyand, ga uw moedwil hulpe geven;
Ik sie mijn oneer op uw aangesicht geschreven.
Leon. O vader volgt gy dat uw sinneloosheid vergt?
Volgt reede-plichten, en uw dochters eer doch bergt.
Hy mint my om mijn trow. Wilt gy uw Huis bederven,
En een gestroopte kling in 's bruigoms aders verven?
Pomp. Vergeet de naam maar vry van *bruigom*, schoone pop,
Ik heb 't u wel belooft, maar denk 'er voort niet op.
Fel. Wijl gy dit hebt belooft sult gy beloften houwen,
Of 'k breng u met dees vuist tot grondig naberouwen.
Uw praalen van uw' kracht is my geen mindering
Van mijne, maar veel eer de uw' tot bindering.
Voldoe dan flux mijn kind, gy eervergeete boeve,
Of neem op deese tijd, niet langer te vertoeve,
Mijn leeven en mijn eer: uw' dolheid word voldaan.
Of meende, snoode, gy met weig'ren wech te gaan?
O neen.
Pomp. U weiger ik mijn staal om te bevechten;
Uw dochter weiger ik mijn hand om trouw te echten.
Men eenigt niet seer licht door wetten van voorwaard
Die gene, welkkers staat en eer niet evenaard.
Uw laster, uw geschreew en kan my niet verbaasen:
'k Wil vyanden, die my met weêrstand kunnen aasen.
Ik wil geen vrow, een kind van sulk een ouden kruk;
Wild' ik 'er een, ik koos een maagd van meer geluk.
Om haar te trouwen dan, soo mostmen my versoekken
Met vleyen en gebeên, niet lasteren noch vloekken.
Ik döe niet door gewelt, maar door gebeden raad.

Den

Den goeden ben ik goed, den quaaden ben ik quaad.
Dit is mijn ſin. Vaar wel. Wilt gy daar tegen ſeggen
Soo kies een tijd daar toe met wijsheid te weêrleggen.
Fel. Gy ſult my niet ontgaan eer gy mijn kind voldoed.
Pomp. Het dreigen paſt niet wel ſoo'n ouden grijſen bloed.
Fel. Een anders arm dan mijn ſal u het hoofd verpletten.
Pomp. Ik ga daar meê dan heen, op mijn verweering letten.
Leon. Getrowe ſonder trow!
Pomp. Uw ſiel ſoo niet ontſtelt,
Tot middel van uw quaal draag ik dit reede gelt.
Hy wijſt op ſijn deegen.
Vaar wel mijn Engel, Schoon, om traantjes uit te meeten.
Gy Grijſaard, denk niet mijn Schoonvader oit te heeten.
binnen.
Fel. Soo my uw' ſtouten arm, vermeet'le roover, ſpaart,
Acht ik die overhand meer dan uw valſchen aard.
Gy hebt mijn eer geroofr, mijn kind in ſchand gaan bren-
En 't leeven laat gy my, mijn qualen te verlengen. (gen,
Kom, kort mijn leeven, kom, gy wordt daar toe gebeên.
Had ik wat min geleeft, ik had wat min geleên.
Waar toe ſoo lang getoeft? waarom niet ſtrax ontbooden
Soon Pedro herwaarts aan? die ſoon, dien my de gooden
Vergunden, is noch jong en moedig van ſijn tijd
Te wreekken vaders hoon en aangedaane ſpijt:
En ſoo ſijn moedigheid en kloekheid komt te ſneuv'len,
Soo ſoekken wy een graf in ſtads gewijde heuv'len.
Rol uw geveinſt geween langs wangen op de vloer;
tegens Leonora.
Ontwijk mijn toorn, en vrees de moedigheid uws broêr:
Het aardrijk ſelf is gram, de hemellieden duchten,
En poogen uwe vreugd te wiſſelen in ſuchten.
Beatrix haal een toorts en deegen met'er haaſt.
Beat. Het raaſen komt hem aan, ſoo ſeer is hy verbaaſt.
Fel. Men kan op huiden noch te Salamanque koomen,
En morgen is miſſchien die middel my benoomen.
Ik haal ſoon Pedro t'huis. Geleid ons, groote Goôn!
Tot meerdering van eer, en mindering van hoon.

TWEE-

TWEEDE HANDELING.

EERSTE TOONEEL.

Don Lovis. Zamorin. Vier Braves.

Lov. WEl, of Don Pedro meent mijn ſuſter oyt te trouwen?
Soud' ik ſoo'n laf ſcholier voor mijn ſchoonbroeder houwen?
Neen, neen. Ik lijd 'et noit dat hy haar trow. Mijn bloed
Is al te eêl. Dees nacht hy daarom ſterven moet.
Gy weet mijn voorneem wel.
Zam. 't En ſal aan ons niet ſchorten
Sijn leeven tot ons eers vergrootinge te korten.
Maar is 't een braaven helt in 't vechten, Don Lovis?
Lov. Ja.
Zam. Soo veel beter is 't.
Lov. Men ſeit, ſoo ik niet mis,
Dat hy 't geweer van Mars heel meeſterlijk kan hand'len.
Zam. Soo veel te beter is 't.
Lov. Laat ons hier wat gaan wand'len.
Zam. Hy is al in ons net is hy niet gaaw te voet.
't Sa makkers! kieſt een plaats en grijpt een manne moed,
En kerft en ſteekt maar toe.
Lov. Laat ons een weynig wachten.
Hier gaat hy ſonder feil verby, meeſt alle nachten.
Maar ſacht! 'k hoor volk. Blijf ſtaan. Ik ſie daar licht.
Sie daar.

TWEEDE TOONEEL.

Don Pedro. Kriſpijn met een fakkel.

Ped. GY ſegt, mijn vader u toen heeft gegeeven, maar....
Kriſ. Twee hondert kroonen.
Pedr. En mijn ſuſter hondert?....
Kriſp. Nieten.

Die

Die karhengſt is te dik en kan geen monny ſchieten.
Pedr. Die pry. Hoe was, toen hy mijn brief las, ſijn geſicht?
Kriſ. Ik was 'er toen niet by.
Pedr. Hy moet niet ſijn bericht
Dat ik ben te Toleed.
Kriſ. Men how ſich dan verhoolen,
En ga maar 's nachts.
Pedr. Dat 's beſt, gelijk als wy nu doolen.
Kriſ. Gy vrijt als katten doen! ſoo gy die achter 't gat
De geuten langs liep, gy waart een volmaakte kat.
Pedr. Gy potteboef verdient wel duiſend ſtokke ſlaagen.
Kriſ. Gy duiſend gaaten voor ſoo menig nacht te jaagen,
Trokt gy dat katte goet ſomtijts de wol maar uit,
Men kon ſich altemets wel dekken met die buit.
Pedr. Swijg ſottebol.
Kriſ. Of ſchoon de bol ſomtijts is mis'lijk,
De harſſens ſijn geſond. Ik ſie niet als te wiſlijk
En klaar in uw begin dat duiſter is. Maar Heer,
Waar leit gy my?
Pedr. Daar my de liefde leit en d'eer.
Kriſ. Die gids is niet te puik.
Pedr. 'k Aanbidde een Chimeene,
De ſchoonſte ſuſter van een vreemde Graaf, die geene,
Die om een oorvijg trok uit 't Hof met euvle ſin.
Kriſ. Wy krijgen ook wel licht eens ſlaagen om uw min.
Sal deeſen ed'len Graaf dan toeſtaan, dat ſoo'n boefje
Als gy ſijt, trouwen ſow ſijn ſuſter? dat behoefje
Niet eens te denkken. Neen. Hy ſal de koekkoek doen.
Waart gy ook ſoo een Graaf, of Ionk-Heer van fatſoen,
Soo was 't noch wat, maar nu kan d'een den aâr niet lijden.
Men vint 'er nu geen meer, dat ruikt na oude tijden.
Maar Graaven om de klucht ſijn in een Klucht te koop.
Men vind Marquis, en Prins, en Keiſers met een hoop
In Bly- of Treur-ſpel. 't Is van Ridders en Kornellen
Thans ſo een vruchtbaar jaar, dat ik die naaw kan tellen.

De Schowburg geen Baron noch Maarſchalk heeft gebrek.
Pedr. Kriſpijn boert vry in 't ſoet, maar laſter niemand, Gek.
Kriſ. O neen. Ik maak ſlechs werk van ſoete ſpreeweryen,
Soo als gy werk maakt van nacht-kaatren en kolryen.
Hy die niet boerten kan, is, als mijn kat, ſoo gaaw,
Die t'huis gekoomen van Parijs, niet ſeit als *maaw*.
Pedr. Kriſpijn how op.
Kriſp. Ei noch een beetje.
Pedr. Swijg gy ſnoode.
Kriſp. Schoon ſlaapen is ontſeit, geen lagchen is verbooden.
Pedr. Hoe vaart mijn vader?
Kriſ. Wie? die roggelaar? die ſeit...
Pedr. Swijg ſtil jow nacht-uil.
Kriſ. Maar mijn Heer, geef goed beſcheid,
Sie ik daar gins geen volk?
Pedr. Wel, ſal dat volk ons eeten?
Kriſ. Daar ſijnder ſes, wy met ons tween, men kan 't niet weeten.
Pedr. Wel hoe veel meent gy wel dat ik 'er op mach?
Kriſ. Tien.
Ik tel my meê by u, dan ſijn wy twee: laat ſien
Ik ben bequaam ten ſtrijt. Nu moet gy eerſt oftrekken
Vier van de tien, netto, dan blijvender ſes gekken:
Sta gy dan tegen ſes, dan ſijt gy even ſterk.
Ik ſtader tegens vier, dat 's al een Roelands werk,
Toon daar dan eens uw kracht, gelijk een Alexander,
En Amadis.
Pedr. Tree toe, ik drijſſe van malkander.
Kriſ. Sy ſijn my al te groot, 't ſijn reuſen, onbekent,
Sy ſien te gruw'lijk uit; ſie wat een barſſe vent.
Had ik by teſtament mijn goed eerſt doen beſchrijven.

DERDE TOONEEL.

Don Lovis. Don Pedro. Krispijn. Zamorin. Vier Braves.

Lov. WAt is hier voor geraas? wie komt hier moetwil drijven?
Gy Ridders? voort van hier, ik wil 't, voort, seg ik.
Kris. Och!
Pedr. Wie durft soo stout gebiên? ei, hoe veel sijnder doch?
Lov. Hier sijnder ses.
Pedr. Niet meer? durft gy so bars dan spreekken?
Het schijnt gy hebt de macht my hals en been te breekken.
Ga soekt 'er noch eens ses soo stout en even koen,
En kom dan weêr, dan sal uw' minste dienaar doen,
Al wat gy Heer gebied; ja self dees plaatse geven.
Maar nu sy hier niet sijn, bewaar ik die.
Lov. Uw leven
Heeft nu gedaan, hier moet gy sterven sonder eer.
Pedr. Ik kan niet sterven dan met moedig tegenweer.
Kris. ,,Sta stil Krispijn; ô mond, gy moet hier namaals swijgē!
,,'t Wierd ook wel haast u beurt om aan het spit te rijgen.
Sy vechten.
Hy bruit 'er wakker op; mijn meester is al kloek;
Die droeskop leit 'er al; 'k blijf liever in de hoek.
Lov. Sta Zamorin, how stand.
Zam. 'k Sal hem de bek op kerven.
Lov. 't Kasket ontvalt my. Och!
Pedr. Ik sal u al doen sterven.
Zam. Geef u gewonnen.
Pedr. Neen, ik ben te braaven held.
Lov. Verrader! wat is dit? ik ben ter neêr gevelt.
Die schelm heeft my gequetst. Lovis valt dood.
Zam. How moed, en wilt niet klagen.
Pedr. Gy hebt wel moed van doen. Dien Heer van my ver-
Vocht als een Cæsar eer. (slagen
Zam. How daar.

Krisp. ter sijden. Allarm! allarm!
Ped. Mijn voet beswijkt my, maar ik steun noch op mijn arm.
Pedro valt op eene knie, en toen heel neêr.
Zam. Verwonnen, lang uw kling; uw leven is ten ende,
Men sal na Plutoos Rijk tot offerhand u sende.
Pedr. Flus weekt gy schelmen; fy! op wakk're jonge leên...
Zam. Leg stil.
Pedr. Verraders! ha! Zam. en Braves binnen.

Pompeo in een Nacht-tabbaard uit, met een dienaar en toortslicht, en rappier.

Pomp. Wat 's dit! Vijf tegen Een?
Wie kan die wederstaan? Rijs op gy braven Ridder.
Pedr. Mijn edelmoedig hert, terwijl ik leg en sidder,
Verliest sijn levend bloed.
Pomp. Rijs Ridder, 'k bid u rijst.
Pedr. Door dien uw kloekke hand in 't rijsen hulp bewijst,
Soo rijs ik. Grooten Heer, den hemel wil u seeg'nen
Dat gy 't gequetste rif soo gunstig komt bejeeg'nen.
Krispijn! waar sijt gy?
Kris. Hier.
Pedr. Men volg hun achter aan.
Kris. 'k Moet meê; al ben ik moê van heftig tegenstaan.
'k Heb noit mijn armen meer so manlijk durven roeren.
met Pompeo binnen.

VIERDE TOONEEL.

Kassandra. Lisette. Krispijn.

Kass. EEn yslijk nacht-gerucht komt my ten bed' uit voe-(ren.
Lisette kijk eens uit, wat of 'er gaanden is?
Lis. Ik denk men moort daar weêr.
Kass. 't Is mooglijk Don Lovis
Die heeft dien braven held, Don Pedro, licht gevonden.
Lisette uit en in.
Die maakken dit geraas, en quetsen nieuwe wonden.
Lis. Al wat hy spreekt, Mevrow, is niet dan Bruidegom
En liefste vader; want uw schoonheid om en om

Verleid hem, en uw' broêr (de jongste wel te weeten)
Vervolgt hem haatelijk; gy most hem ook vergeeten,
Don Pedro is niet meer dan een scholier Mevrow.
Kass. 't Is waar, hy 's een scholier Lisette, maar wie sow
Hem om sijn braaf verstand niet stellen boven and're?
Sijn letterrijke geest verwint sijn lief Kassandre.
En soo sijn minnevuur niet voor het mijne wijkt
Werd hy van goed en staat, eer lang, van my verrijkt.
Maar sacht! wie komt daar gins?
Kris. Mevrow ik kom geloopen,
Vol schrik, men dreigt my so gesond daar op te knoopen.
Men seid daar, dat een man is doodelijk gewond,
Mijn meester, ende ik, wy waaren soo terstond
Daar by, en vochten ook met uytgelaaten sinne',
'k Vocht meê om sijnent wil: Segt gy nu kind van minne,
Is 't goet of quaad gedaan? Ei wijsme dan een gat
Daar ik, voor dat gespuis, verborgen schuilplaats had.
Men vint geen gat soo vuil daar ik niet in sal kruipen,
(Ik ben seer licht vernoegt) om guiten te ontsluipen,
Het heilig heilig recht der volkk'ren word geschend.
Ik ben dat rappig tuig van hapscheers niet gewend.
Hier meê soo swijg ik stil. Ei wiltme dan verschuilen
Voor 't goddeloos gebroed van dese grage uilen.
Ei legme dan maar weg. Ik swijg van 't leste woord,
Want dien ik niet gesien, ik dien ook niet gehoord.
Kass. Lisette schuil hem weg in 't schuilhok by mijn kamer.
Kris. De vrees klopt my op 't hart, gelijk een mookkerhamer
Op 't aanbeeld om te smeên.
Kass. Wat heeft uw hart verset
Pompeo, waarde broêr?

VYFDE TOONEEL.

Don Pompeo. Don Pedro. Kassandra.

Pomp. VErtrek uit dit salet
Kassandra so 't u lust, ik moet alleen hier weesen.
Kassandra binnen.

Treê herwaarts braven held, kom nader ſonder vreeſen,
Soo lang ik 't leven heb ſal u geen leet geſchiên.

Pedr. Ia Ridder! 'k weet 'et wel, en heb 't ook al geſien.
Al was dees ſtarkken arm ſchoon duiſentmaal gebleeven
Voor d'uw' in kampgevecht, is my doch niet gegeeven
Waar meed' ik uwe daad voldoen ſow t'een'ger tijd;
Uw' vrienſchaps heugenis my in het harte bijt,
Om dat ik niet en kan u na verdienſten loonen,
Noch 't weldoen van u dienſt. De goôn u gunſt betoonen!

Pomp. Heer, prijs uw dienaar niet om ſijn verſchulde plicht,
Maar denk veel eer om 't geen daar meê men u beticht.
Kom treê dan by my in, 't en ſal u nimmer rowwen
U op mijn dierbren eed van trowheid te betrowwen.

Pedr. Gy hebt my dan belooft tot redding van mijn eer...?

Pomp. Een ſchuilplaats die u dient.

Pompeo geleid Don Pedro tot aan een andre kamerdeur.

SESDE TOONEEL.

De Provooſt. Sijn dienaars. Don Pompeo.

Prov. VErmoe niet edel Heer
Dat wy uit onbeleeft beſtaan uw huis verſtoorden:
Men komt my klachten doen van een ſo ſtrax vermoordẽ,
Omtrent uw Graaflijk huis, dat meer is, voor uw deur.
't Is Don Lovis uw broêr, na dat ik hoor en ſpeur.

Pomp. Waar is de moorder?

Prov. Hier. Hy ſal my niet ontkoomen.
De buuren tuigen, dat gy hem hebt ingenoomen.

Pomp. Mijn broeder voor mijn deur geſneuvelt in gevecht?
Ik een beſchermer van den moorder tegen 't recht?
't En kan niet ſijn. ſal oit een moorder ſich begeeven
In des vermoordens huis; ô neen, ſijn angſtig leeven
Liep doods gevaar. Ik liet de voor- en achterpoort
Toeſluitẽ, toen 't geſchreew des moorders wierd gehoort.
Mijn dienſtboôn wierd het ook van my niet toegelaaten
Om uit te gaan; ik ſelf en quam niet op de ſtraaten.

Hoe

Hoe kon sich in mijn huis dan iemand bergen? neen,
Ik weet dat veel te wel.

Prov. Sijn dood gaat u alleen
En Vrow Kassandra aan. Wy soekken maar t'ontlijve'
Dien moorder volgens recht.

Pomp. Dat ik niet by u blijve
Vergeeft my goede vriend, een droefheid van de min
Bedwelmend het verstand schiet my daar in de sin.
Vaar wel dan, ik moet gaan, wilt echter 'twerk volvoeren.

Prov. Wy volgen uwen last. Prov. en Dien. binnen.

Pomp. ,,Wat komt mijn siel beroeren.

SEVENDE TOONEEL.

Don Pompeo alleen.

MYn broeders vyand in mijn saal?
Mijn broeders moorder voor mijn oogen?
Mijn broeders siel door hem ontvloogen?
Mijn broeders bloed geverft sijn staal?
Wel! dat de moorder dan weêr sterf,
En met sijn bloed mijn lemmer verf!

Sterf? neen. de wanhoop drijft my voort.
Sou ik dien moorder hier nu dooden,
Daar ik hem self quam binnen nooden,
En hy sich inliet op mijn woord?
Wel! dat de moorder dan vry leef,
Eer ik hem hier den doodsteek geef!

Leef? hoe! een moorder leeven? neen.
Mijn broeders geest kant sich daar teegen,
En wil de wraak doen swaarder weegen,
Als woord, en eed, en trowwigheên.
Rust, broeder, rust in 't salig hof.
Ik sta noit van uw doods-wraak of.

Gedenk ik dan mijn woord niet meer?
Wijl ik, so 'k broeders dood wil wreekken,
Mijn woord en eed moet schandlijk breekken,

En leeven trowloos, ſonder eer.
Wreek ik ſijn dood, meer als ik wow,
So leef ik eerloos ſonder trow.

Geraakt in 't binnenſt van mijn ſiel,
Ben ik onmachtig zy te kieſen,
Wijl ik mijn eer niet wil verlieſen,
Hoewel de wraak treed op mijn hiel.
Ik kan my wreekken, en kan niet.
Dat wraak my raad, mijn woord verbied.

Hier moord en wraak; daar eer en trow.
De keur, die licht ſchijnt, is licht quaadſte.
Wel op mijn hart! verkies het laatſte,
En ſtel de wraak uit na de row.
Veel liever ik geen broeder wreek
Eer ik mijn trow-eed eerloos breek.

Aan trowheid diend meer eer, als aan de wraak gegeeven.

ACHTSTE TOONEEL.

Don Pompeo in de kamer by Don Pedro.

WEet gy wel wie ik ben?
Pedr. O ja! my was mijn leeven
(Had gy geen hulp geboôn) ontvloogen met mijn aâm.
Pomp. Ben ik u niet bekent?
Pedr. O neen.
Pomp. Wiſt gy de naam
Van hem niet, dien gy ſus, ô dood! hebt doodgeſteekken?
Pedr. De donkk're Nacht had ſchuld die my het minſte teekken
Van kennis niet en gaf; maar na ik doch verſtond,
Niet uit ſijn weeſen, Heer, maar 't luiden van ſijn mond,
So ſcheen 't een vreemdeling in dit bekent geweſte,
Een broeder van een Graaf of bloedverwand; 't is 't beſte
En ſaligſt voor ſijn ſiel, dat ik hem moſt verſlaan.
Hy ſy dan wie hy ſy, my leit daar weinig aan.
Pomp. De doode is mijn broêr, 't is waar het geen gy hoorde,

Ik

Ik ben de Graaf.

Pedr. O Goôn! wat wilt gy doen?

Pomp. U moorde'.

Pedr. My moorden? Dat 's onwis; de ſlacht mislukte vaak,
En d'arm ontſei wel hulp. Maar, nader vry, en ſmaak
Mijn voorig' oude kracht, wie dat hier ſal beſwijkken,
Wy ſijn hier nu alleen, kom, ſa dan! wilt niet wijkken.
Sta Graaf! wreek broedermoort, kom voeg u tot den ſtrijd.

Pomp. Help Goôn! ik vecht nu niet, 'k ſal een bequamer tijd
Verkieſen voor mijn wraak.

Pedr. Gy hebt hier na mijn denkken
De tijd en plaats te baat.

Pomp. Ja, maar ik wil niet krenkken
Mijn eed'le ſiel met d'eed die ik u ſweeren dorſt
Van eewig trow te ſijn, mijn kling wierd licht bemorſt
Met uw' onſchuldig bloed. 'k Wil u dan eerſt doen blijkken
Mijn trow gemoed: noit ſal de wraak-uur my ontwijkkẽ.

Pedr. Twee voorneems van verſchil hebt gy my daar ontbloot,
Gy bergt my 't leeven wel, maar ſtaat doch na mijn dood.

Pomp. Uw' leeven ſal ik u niet als een eed vergeeten
Doen bergen: en de dood, die my vaak heeft geſpeeten,
Waar door ik ben gehoont, ſal ook te ſijnder tijd
Vernoegt ſien met de wraak. Den eed verwint de ſpijt.

Pedr. De wanhoop heerſt mijn ſiel van 't geen daar is bedreeven.
Ten ſtond niet in mijn macht, ô geever van mijn leeven!
Dat uw gedienſte daad mijn misdaad heeft vergroot;
Mijn wreeden arrem wierd tot vechten uitgenood.
Uw' broeder, trowe Graaf, geeft ons onfeilbre blijkken
Van d'onverſaagde kracht mijns ſtaalen arms; te wijkken
Voor iemand, wie 't ook ſy, is tegen mijn gewoont;
Maar uw geſtaafde trow, die gy my hebt betoont,
Doet my althans wel doen, 't geen anders noit geſchiede,

Verkies dan tijd en plaats uw' wraak my aan te biede'.
Gy hebt nu ſelf geſien mijn wakkre moedigheid,
Die geeft u, wijl ik ſwijg, volkomentlijk beſcheid.
'k Wil my een durfniet en een bloodaart laaten noemen,
Dan ſalmen tegens u mijn dankbaar hart weêr roemen.
Ik weiger dan nu meê 't gevecht om broedermoord.

Pomp. Ik ſal u als een Graaf daar wel toe dwingen.

Pedr. Voort
Sal ik uw' aankomſt vliên en hevigheid ontwijkken.

Pomp. Vreeſt gy my?

Pedr. Neen,'k vrees u verwijt.

Pomp. Die ſo beſwijkken
Van moed verwijt men noit te veel.

Pedr. Wen ik verſaak
Mijn eigen moedigheid tot voordeel van de wraak,
En gy d'uw tegens my opprikkelt onverbolgen,
Soo moeten wy doch bei de plicht der wetten volgen.

Pomp. Soo dat 'er....

Pedr. Soo de Goôn ſijn gunſtig tegens my,
Noit vyandſchap by ons, maar altijd vriendſchap ſy.

Pomp. Dit veinſende geſprek van twee die nu verſchillen
Duurt al te lang, dies voegt u willen na mijn willen,
En ſoo 't u luſt, vertrek, de tuyn is op. Maar ſacht!

Don Pedro gaat ſtil de ander deur uit.

Wie klopt daar aan de deur in 't laatſte van de nacht?
Beatrix, hoe ſijt gy 't, wat maar brengt gy? laat hoore.

NEGENDE TOONEEL.

Beatrix. Don Pompeo.

Beat. IK klop hier aan de deur in 't kriekken van Aurore.
De liefde heeft de reên van kloppen overheert.
Ik breng een blyde maar: Mevrouw, uw' lief, begeert,
Eer ſy verhuiſen ſal, noch eens met u te ſpreekken,
En dees geſchreve brief toont u een gunſtig teekken.

Pompeo leeſt de Brief.

Van

Van vrowwe Leonoor. Doorleestse. om verhoên
Het quaad dat mijn verblijf ons mooglijk konde broên,
So ga ik, tot mijn Heer de letters heeft geleesen, (sen,
Want wierd mijn weg bekend, men mocht de vader vree-
Dan was sijn norsen geest, die als een ikker raast,
Noit weêr te stillen.

Pomp. Daar, dat is voor u in haast.

Hy geeft 'er drinkgelt.

En seg voort aan Mevrow, dat ik haar minlijk schrijven
Voldoen sal, koomen, en haar trowwe dienaar blijven.

Beat. Ik ga met dit bescheid.

Pomp. Soo haast?

Beat. 't Is tijd ik schei. *binnen.*

Pomp. Sijt gy noch niet te bed beminde suster?

TIENDE TOONEEL.

Kassandra. Don Pompeo.

Kass. Ei,
Wat middel is 'er, in een soete rust te raakken
Na soo veel ongenugts?

Pomp. Ik wil ook liever waaken
Dan slaapen rusteloos met sorgen; want ik loer
Met merk'lijk lijfsgevaar, op weêrwraak van mijn broêr.
My is de weet gedaan en uit 'et hof geschreeven
Dat, dien ik hoonde te Madrid, daar niet gebleeven,
Maar sich begeeven heeft om wraak hier na Toleed.
Een Juffer welkers min en frisse schoont ik weet,
En wiens genegentheid my is in 't hart gekomen;
Een die my liefkoost (doch die nu is ingenomen
Met gramschap, en my toont een minnelijkke haat)
Doet my daar door een brief de weet, hoe 't met haar gaat,
En dat ik met een vriend my trowlijk sow vermengen,
Om dese nacht by haar met vreugde door te brengen.
Nu dwingt aan d'eene zy my mijn genegentheid,

Aan d'ander zy haar schoont en tijds gelegentheid,
Die ik na haar verdienst niet aanbid.

Kass. Is 't gekoomen
Om eer versuim?

Pomp. Neen: sy haar gramschap heeft genoomen
Uit een geleeden hoon.

Kass. Pompeo heb berow, (Vrow
Vrees haar, en vlucht haar wraak. Soo 't een vermeeten
Niet al kan wreeken wat haar hart en sin kan wenschen,
Wanneermen haar misdoet, neemt sy tot hulp, geen menschen,
Maar nikkers uit de hel, die voegtse aan haar zy:
Voldoe haar teerheid dan in sulkken raserny,
En vrees haar helsche wraak: of s' u al min doet blijkken;
Men kan den snoodsten man niet by een vrow gelijkken,
Soo wel in veinsery als om iets quaats te doen.
Ten lesten; 't is een vrow, men moet 'er sich voor hoên;
Dat meer is, s' is verstoort. Ik weet niet meer te seggen.

Pomp. En ik mijn Vrowwe-lust niet beter uit kan leggen
Dan seggend', ik bemin 't noodsaakkelijkke quaad.
Mijn blinde minnedrift drijft boven uwe raad. (stand!
Ia . . . maar men klopt. weêr aan. ô Goden doet ons by-
Dit is de derdemaal. Ik nad'ren sie mijn vyand.

ELFDE TOONEEL.

Don Pedro. Don Pompeo. Kassandra.

Pomp. Ik dacht gy waart al t'huis mijn Ridder, wien ik dien.

Pedr. Ik dacht gy sout al sijn ter ruftplaats.

Pomp. U te sien
Mijn siel verwond'ren doet. Gy hout uw swaare eeden
Heel qualijk. 'k word getrotst in plaats van aangebeeden.

Pedr. Gy hebt my niet gehoort, doch vonnist over my.
Wanneer ik iets beloof. . . . Maar Heer, 't is wel so vry
Dat wy alleenig sijn.

Pomp. Kassandra ei ga buiten, Kass. binnen.

En

En laat ons wat alleen. *Kaſſ. een ander deur uit.*
Pedr. Ik ſal de deur eerſt ſluiten.
Pomp. Dat paſt my beſt.
Pedr. O neen.
Pomp. Wilt gy nu noch iets meer?
Don Pedro ſluit de deur.
Pedr. Dat ik mag ſpreekken.
Pomp. Wel, ſpreek volgens uw begeer.
Pedr. Gy moet, eer ik begin, in deeſe brief eerſt leeſen,
Wat d'oorſaak van mijn komſt en wederkeer mag weeſen.

BRIEF. *Don Pompeo leeſt.*

Don Pedro ſijt gegroet. Men hoont mijn oud geſlacht.
Men quetſt my in mijn eer. men dreigt my dood te ſteekken.
De vyand die my hoont betrowt ſich op ſijn macht.
Soon, hebt gy hart, ſo kom, en wilt 'et voor my wreekken.

Pedr. Gy ſiet nu wel waarom ik geen beloft en how.
Niet t'houden dwingt myn eer 't geen ik wel houden ſow.
Een man, aan wien ik ben myn eer en leeven ſchuldig,
Sal my niet handelen met ſtrafheid, onverduldig.
Een vader diemen hoont (aan wien de kracht beſwijkt,
En die my als ſijn ſoon met meenig ſchat verrijkt)
Beſweert my errenſt'lijk ſoo daadlijk ſonder ſchroomen
Te reiſen t'huiswaarts aan: nu ſijnde t'huis gekoomen
En leggende ter plaats alwaar de Poſt komt aan,
Word my daar deeſe brief van mijne waard gedaan.
'k Verſoek dan braven held (want ſtrijden te beginnen,
En is geen daad om eer, maar ſchande te verwinnen.
Ik ben nu ſonder eer, men heeft de eer ontrooft
Aan vader, oud en grijs, waar door mijn eer verdooft;
En iemand ſonder eer en kan u niet verſaden.)
Dat gy my tijd vergunt om vaders hoon t'ontladen.
Ik ſweer dan andermaal te houden 't oude woord
In 't vluchten van den ſtrijd, of ſoo gy 't liever hoord
Te ſneuv'len vol van eer, en gaan op Famaas vleug'len,
Dan kan geen ſchandvlek u om d'overhand beteug'len.

Ver-

Verkies dan een van tween , of tweeſtrijd ſtaande voet,
Of uitſtel van de wraak.
Pomp. O Ridder vol moed ,
Ik ſtel de wraak noch uit , gy ſult my nimmer vinden
Ten halven moedig. Neen. 'k wil u voortaan verbinden
Tot vriend , die vyand waart , en worden ſiel gemeen.
Ga , ga dan , wreek de hoon , die vader heeft geleên.
Pedr. Gy ſult erkentenis bevinden in myn daaden.
Pomp. Indien ik die nam aan, 't ſow ſijn u te verraaden ,
Volſtandig in uw' dienſt , bereit tot vyands haat.
Soo dra uw' wraak gebluſt van vaderlijkke ſmaad ,
Soo daag ik u ten ſtrijd om broedermoord te wreekken ;
Nu gy gevangklijk ſchijnt in veel gevaar te ſteekken ,
En ik , verplichte wraak en 't bloed , my al te warm ,
Doch niet kan koelen , ſoo vertrow u op mijn arm
En deeſe blankke dag , die ſal uw hoonders rechten ,
En uwen eiſch op haar zeeghaftelijk bevechten.
Mijn dappre oorloghskracht is u noch niet bekent ,
Noch hoe veel duiſend ſijn door deeſe kling geſchent ,
Die is noch even ſcharp. Noem dan uw vaders woonſteê,
En noem hem by ſijn naam, die hem die ſnoode hoon deê.
Hoe Ridder ! ſwijgt gy nu ! ei , noem haar beider naam ,
Ik ſal op ſtaande voet herſtellen vaders faam ,
En wreekken op dien guit , die vader ſo dorſt hoonen.
Wen ik uw vaders ſmaad met wraak nu heb gaan loonen
En d'hoonder is gedoot , ſoo val ik u flux aan ,
En kom mijn gramſchap in uw' ingewand verſaân.
Pedr. Uw' aanſlag tweederley is heerelijk en aardig ,
Gy d'aanſlag waardig ſijt , en d'aanſlag is u waardig.
De tweede hangt aan ons. Mijn edelmoedigheid
Heeft d'uitkomſt van de ſaak al twijffel voor bereit.
De eerſte ſchandig ſchijnt. Men mag niet openbaaren
De hoongeleede naam , ſijn ſilver blankke haaren,
En d'eer, verbieden 't my ; dan word my ook verboôn
Een anders moedigheid te ſtellen als ten toon ,
Daar mijne armen ſelf , en al wat ik kan roeren ,

Vol frisse kracht sijn, om de wraak wel uit te voeren.
Pomp. Wat wilt gy nu dan doen?
Pedr. Eerst acht slaan, datmen my
Niet om uw broeder vang: en dan komt wraak daar by.
Pomp. O loffelijke daad, en die in aller voegen
Het prijsen waardig is! kom wilt u vergenoegen
Met dit mijn huis, dat u tot schuilplaats dienen kan,
Tot gy uw wraak voltoit: treê in mijn kamer dan.
'k Sal ondertusschen my van ow getrouwe vrienden
Verseek'ren, die tot hulp en bystant eertijds dienden
En dienen moogen; want ik heb nu vast gestemt
Een tocht by nacht te doen, men word dan licht beklemt
Van boef, of ondier, of nachtloopers, die niet slaapen,
Dies best is, dat ik my in tijds daar tegen waapen.
Pedr. Ik breek van dees uur af ons onderling akkoort,
Dat ik gesloten heb met u; 'k herroep mijn woord.
Pomp. Waarom doch?
Pedr. Ik betrow aan u mijn eer en deegen,
Ik ben mijn leven u volschuldig. Daarenteegen
Gelooft gy, dat ik niet genoeg die dienst erken,
Noch van een groote moed, noch man met eeren ben,
Om u soo trow, als oit een nachtgesel, te helpen:
't En voegt geen waare trow met wantrow t'overstelpen,
Daar gy dees nacht dan gaat, daar waag ik my by u,
Om u te dienen, slaat gy 't af, soo sie ik nu
Hoe gy mijn trow-eed acht.
Pomp. Ik acht u vol te weesen
Van edelmoedig' eer, en onbequaam tot vreesen,
En 't is doch t'eenemaal uit mededoogentheid,
Die my bewoog, geschiet, dat ik u heb geseid
Dat gy u houden most hier in mijn huis verborgen,
Dan wierd gy noit gesocht, dan waard gy sonder sorgen.
Uw leeven word hier door met seekkerheid verselt:
En broeders wraak van my dus doende uitgestelt.
Pedr. Gy sult of staande voets met my ten strijde treeden,
Of u vertrowwen op my en mijn heilig' eeden.

Ver-

Verſeekker u dan van mijn eens geſwoore trow ,
Die ik u alle tijd, ſelf tegens Vader, how.

Pomp. Uw edelmoedigheid dwingt ſiel, en hart, en ſinnen,
Dat ik u, ſchoon gy ſijt mijn vyand, moet beminnen.
Wy ſouden ook voorlang geweeſt ſijn vrienden weêr ,
Soo 't ons was toegeſtaan door wetten van de eer.

DERDE HANDELING.

EERSTE TOONEEL.

Beatrix. Leonora.

Beat. UW' ſiel vermat vergeefs te krijgen nieuwe ſterkte ;
Uw' gramſchap wijkt uw' min, die d'overhand bewerkte.
Gy roept den Graaf weêrom, en ik wel wedden wil
Dat uw' verſoening is in een gering verſchil.

Leon. 't Is my om wraak te doen.

Beat. Mevrow wil 't my vergeeven ,
'k Weet hoe die harten ſijn die als het uwe leeven.
Gy ſijt een vrow, ik ook ; 'k weet hoe begeerte jaagt ,
Te ſien de driften van een minnaar, die mishaagt.
De Graaf, uw lief, is een ondankbre en verrader ,
Sijn ſnoô verachtinge het hart al ſtaag komt nader.
Vergetelheid nochtans ſijn ſmaadheid overtreft ,
En al het geen uw' hart tot raſerny verheft.
't Was beter, hy u reên tot quaatheid had gegeeven ,
Dan dat vergetelheid u had uit 't hart geſchreeven.

Leon. Helaas ! wat ſiet gy klaar in 't binnenſt' van mijn hart.
Wat heeft mijn min al vrees dat die vergeeten wart.

Beat. Mevrow, gelooft 'et vry, de mans ſijn ſulkke gaſte.
De tijd van Amadis op deſe tijd niet paſte.
Ik gaf hem flus uw brief, die men in liefdens taal
Heet *minnebrief*, Mevrow, toen ſag ik 't altemaal ,
Hoe dat hy in ſijn hart verborgen liefde voerde.
Maar deſe looſe en doortrapte Graaf beloerde

Uw min, en seide, dat sijn hart min liefde voed'
Als door de oogen drong; Mevrow grijp frisse moed.
Wen gy uw lipjes aan de sijne sult flus kleven,
Al wat hy seit of doet, of veel belooft te geven,
(Hoewel uw' minnebrief hem t'uwent heeft geleid,)
Soo toon u echter quaad en geef hem quaad bescheid.

Leon. Soo hy dan weg gaat?

Beat. Hy sal moeten wederkeeren.

Leon. O neen! een nors gelaat sal nimmer sulkke Heeren
Aanlokken, dat 's te ver; ik sow haar eerder haat
Dan min verwekken. Ja.

Beat. Dan moet men haar langs straat
Naloopen. Maar Mevrow uw flonkkerende oogen
Die hebben sijn gemoed, hoe hard het is, bewoogen,
Hy keert wel hondert maal, nu hy eens wederkeert.
Speelt hy den wreeden, toon u moeilijk en beheert.
'k Ga heen en stuer hem hier, of dat hy barst.

Leon. Malloote,
En wie sal hem daar toe doch dwingen?

Beat. Wie? de groote
Noit sterffelijkke goôn, en ik, en gy, en 't kind
Van Paphos koningin, dat hy u steets bemind,
En needrig aanbid in het diepste van sijn siele.

Leon. Dat toont hy niet.

Beat. Hy sal voortaan staâg voor u kniele.
Komt hy dees nacht maar weêr, so draagt de aarde geen
Die meerder is verlieft dan hy.

Leon. O dwaase reên!
Dat is hy minst!

Beat. Voorwaar, uw' liefde doet hem lijen,
Of anders sien ik mis in 't hedendaagse vrijen.
Maar met verlof, Mevrow, my dunkt, uw' schoone geest
Gebrek lijd aan bedrog; seg my dies onbedeest
Quam nimmer minne-nijd sijn minnend hart bestrijde?

Leon. Of waant gy, dat my noch een medevrijer vrijde?

Beat. Hebt gy dat noit gedaan?
Leon. Neen, noit.
Beat. Dat is de reên
Van 't quaad. ik ſow ſoo wel beminnen hem alleen,
Maar ſow my ook ter ſluip van andre laten naakken,
Die my aan ſijne min verdachtig konden maakken;
Als die Narcis nu quam en toonde ſich niet eêl,
Dan ſow hy geen gebrek bevinden tot krakkeel.
Ik ſow een minlijk oog betoonen in ſijn byſijn
Aan pocchers groot van aart, ik kon doch echter vry ſijn
Van onſtantvaſtheid; dat is 't minnewit geraakt,
Het welk een minnaars hart vol minnend' yver maakt.
Voorwaar die ſoo begint het hedendaagſe minnen,
Die maakt een minnaar dweeg, al had hy woeſte ſinnen.
Men moet geen minnaars hart, dat hong'rig is, verſaân.
Een die ſich ſiet gemind, vangt ſelf geen minnen aan.
Soo doet Beatrix. 'k ben een Arent in het vrijen.
Leon. En ik?
Beat. Een ſlechte Duif.
Leon. En had my al mijn lijen
Niet tot verderf gebracht, gy ſoud mijn droeve geeſt
Vermaakken door uw praat. 'k Ben voor ſijn komſt bevreeſt.
Hy komt niet.
Beat. Ia hy ſal, 'k ſweer by mijn maagdom, koomen,
En of 't van daag niet was....? maar 'k heb gerucht vernoomen,
Vertrek Mevrow, vertrek, wilt hier niet langer ſtaan;
Ik ſal dien Minnaar, die verbaaſt komt, tegengaan.

Leonora binnen.

TWEEDE TOONEEL.

Krispijn singende uit. Beatrix.

Toon, Sarabande.

I.

UIt d'aarde spruitten planten,
En planten maakken vreugd.
Uit d'aarde spruitten planten,
En planten maakken vreugd.
Planton, plantijn,
Plant in de wijn,
Wie wow geen wijn-planter sijn?
Hoort Bacchanten an de Rijn,
Dit is 't leeven van de wijn.

I I.

Uit planten groeijen looten,
En looten maakken vreugd. &c.
Looton, lootijn,
Loot in de wijn,
Wie wow geen wijn-looter sijn?
Hoort Bacchanten an de Rijn,
Dit is 't leeven van de wijn.

I I I.

Aan looten wassen druiven,
En druiven maakken vreugd. &c.
Druifon, druifijn
Druif in de wijn,
Wie wow geen wijn-druifer sijn?
Hoort Bacchanten &c.

I V.

Met druiven vultmen kuipen,
En kuipen maakken vreugd. &c.
Kuipon, kuipijn,
Kuip in de wijn.

Wie wow geen wijn-kuiper ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

V.

Uit kuipen vultmen perſſen,
En perſſen maakken vreugd. &c.
Perſon, perſijn,
Pers in de wijn,
Wie wow geen wijn-perſſer ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

V I.

Uit perſſen vultmen tonnen,
En tonnen maakken vreugd. &c.
Tonnon, tonnijn,
Tonnin de wijn,
Wie wow geen wijn-tonner ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

V I I.

In tonnen boortmen fretten,
En fretten maakken vreugd. &c.
Fretton, frettijn,
Fret in de wijn,
Wie wow geen wijn-fretter ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

V I I I.

Door fretten taptm' in kannen,
En kannen maakken vreugd. &c.
Kannon, kannijn,
Kann in de wijn,
Wie wow geen wijn-kanner ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

I X.

Uit kannen ſchenktm' in glaaſen,
En glaaſen maakken vreugd. &c.
Glaaſon, glaaſijn,
Glaas in de wijn,
Wie wow geen wijn-glaſer ſijn?

Hoort Bacchanten &c.

X.

Uit glaaſen drinkken monden,
En monden maakken vreugd. &c.
Mondon, mondijn,
Mond in de wijn,
Wie wow geen wijn-monder ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

X I.

Uit monde ſlikken keelen,
En keelen maakken vreugd. &c.
Keelon, keelijn,
Keel in de wijn,
Wie wow geen wijn-keeler ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

X I I.

Door keelen ſwellen buikken,
En buikken maakken vreugd. &c.
Buikon, buikijn,
Buik in de wijn,
Wie wow geen wijn-buikker ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

X I I I.

De buikken doen wel piſſen,
En piſſen maakt de vreugd. &c.
Piſſon, piſſijn,
Pis uit de wijn,
Wie wow geen wijn-piſſer ſijn?
Hoort Bacchanten &c.

X I V.

Het piſſen dringt in d'aarde,
En d'aarde maakt de vreugd.
Het piſſen dringt in d'aarde,
En d'aarde maakt de vreugd.
Aardon, aardijn,
Aard in de wijn,

Wie wow geen wijn-aarder ſijn?
Hoort Bacchanten an den Rijn,
Dit is 't leeven van de wijn.

Beat. Het is die ſchuiffelbout Kriſpijn.
Kriſ. Wel ſoete meisje.
Beat. Wat komt gy hier weêr doen?
Kriſ. Ik, poeſelachtig vleisje,
Kom honger lijen.
Beat. En dan ſingje noch, en bent
Brood-dronkken?
Kriſ. Liever ſeg wijn-dronkken; want my kent
God Bacchus voor ſijn ſoon, maar Ceres voor haar baſtert.
'k How van geen brood, als van ſoo'n * wentelteef.
Beat. Gelaſtert
Te worden, om dat ik brood-honger heb alreê!
Kriſ. En na jow kleur heb jy wel ander honger meê.
Beat. Aan jow kleur ſow men wel een ſwavelſtok doen branden.
Maar ſeg my liever, wat u herwaarts aan deê landen.
Kriſ. Doe dan je mond op. hoor; de grimmig' oude man
Heeft weêr ſijn ſoon ontboôn; wy koomen pasjes an
Op den geſetten dagh; ik kom ſoo fix voeteeren,
Mijn meeſter op den rug ſijns kleppers komt braveeren.
Waar of hy nu mach ſijn? ik kan 't voorwaar niet raân,
Sijn klepper droeg hem noch, en is eerſt uitgegaan,
En komt juiſt op het leſt. Ik ſteun op deſe beenen
Die brengen my der eer, ik wilſe noit uitleenen.
Beatrix wat ſegt gy?
Beat. Ga ſlapen. voort te kooi.
Kriſ. Te kooi mijn engel? neen.
Beat. Te kooi.
Kriſ. O vuile prooi!
Al ben ik wat vermoeit, 'k ſow u noch wel verſaden.

Ik

* wijſt op Beatrix.

Ik ga maar op een pas, en word noit overlaaden.

Beat. Uw Heer dan?

Kris. Dat 's een gek, die niet te helpen ſtaat.
Hier te Toledo ſlijt hy ſteenen van de ſtraat,
En ſonder dat hy denkt dat ſijn bejaarde vader
Van huis verandert is, en dat ik 't allegader
Wel weet, waar dat het is, en heb ſijn brief alleen
Ontfangen, opgedaan, (ja ik, en anders geen,)
Soo gaat die loskop weg, en is van my geſcheide,
Daar hy my noit de reên van onſe komſt hier ſeide.

Beat. Te bed, en wacht hem daar.

Kris. Men moet noch leeven, en
De oude vriendſchap doen volharden, waar men ken.
'k Word huiden van geen bed om ſlaapen ingenoomen,
Al eer ik heb gepraat gelijk een niew gekoomen.

Beat. Loop gek.

Kris. Loop gek! wat hebt gy dat niet dient gehad,
En min gemeenſaam als een dochter van de ſtad?

Beat. Ga ſoek uw Meeſter.

Kris. Ik ben moe.

Beat. Wel 't is te bijſter;
Flus ſeije waarje 't niet.

Kris. Ik jokte liefſte vrijſter.
Beatrix, ſoetertje, laat ons een ommeſien
Quaad ſpreekken, ſonder doch malkander te verbiên.
Spreek gy quaad van uw' vrow, ik ſal mijn meeſter ſchel-
En ſeggen wat ik weet: laat ons elkander melden, (den,
De vetjes die daar ſijn gevallen voor uw vrow:
Laat ons hiſtoritjes vertellen uit de mow:
Om dan te grooter de memori te doen waſſen;
Sal ik 'er u eens een vertellen, wilt oppaſſen.
Daar was een Koning; en die Konings woonplaats was
In 't wowd; en in dat wowd in 't midden was een plas
Van water, een rivier; en over dees' riviere
Daar lag een bruggetje van ſchoonheid overſiere;
Aan 't bruggetje daar was een valbrug voor het vliên

Van een aaloud kasteel met toorens wel versien,
En grachten waterrijk; in deese watergrachten,
Swom een Meermin; en dees' Meermin...

Beat. 'k Wensch te verwachten
Een derdendaagse koorts voor dien vervloekte nar.
Soo hem de Graaf hier siet, soo raak ik in de war.
'k Hoor fluiten. goede goôn! nu is 't met my verlooren!
Is hy 't; soo is 't gedaan.

Kris. Ei wilt u niet verstooren
Mijn liefje, of men fluit, dit is een goed gefluit,
Dit fluiten van Cypres byslaapen ons beduit.
Ga doe uw handwerk, ga, ik wil u niet beletten,
Ik sal om uwent wil my in uw' bed gaan setten.

Beat. Voorwaar ik lijd' al veel; ei sie dit teemen aan.
Ik raas. 'k ben dol. dat heeft sijn moeilijkheid gedaan.
'k Sal 't hem betaalen: maar het stond noch te verdraagẽ,
't Ging half al na myn sin. 'k verwachte slimmer vraagen
Van soo een slimme siel en quaad gestelt gemoed,
Als hy van byslaap spreekt, dan is sijn tijding goed.
Maar hoe! hy fluit als dol. Ik wil den Graaf in haalen.
Nachtlooper kom in huis, waar toe dit lange draalen?

DERDE TOONEEL.

Don Pompeo. Don Pedro. Beatrix.

Pomp. DOe uit uw licht, doe uit, een vriend die by my is
En wil niet sijn gesien.

Beat. Heer Graaf, ik weet gewis
Mevrow u siende sal seer groote vreugde krijgen.

Pomp. En ik geen minder vreugd.

Beat. Ei praat niet, wilt maar swijgen.

Pomp. 'k Sal u een quaade nacht doen overbrengen.

Pedr. Heer,
Denk nu maar op uw' min, en denk op my niet meer.

Pomp. O edelmoedig hart!

Pedr. Self tegens eigen maagen;

Al

Al had de weereld heel ſich tegens my te waagen
Geſwooren, 'k ſow om u mijn eer te buiten gaan,
Wijl ik 't u heb belooft. 'k heb u mijn woord gedaan
En dat hervat ik noch.

Pomp. 'k Verwachte nimmer minder
Van ſoon' volmaakte ſiel.

Beat. Uw' woorden doen ons hinder:
De grijſaard licht ontwaakt. Kom volg met ſachte treên.

Sy brengt den Graaf binnen.

Don Pedro voor de deur in een ſtoel alleen ſittende.

Ik diende meer te doen op 't vaderlijk gebieden
Wanneer hy is gehoont; en hem veel liever vlieden
Die mijne vyand is vol doodelijken haat,
En volgen vaders wil in 't wreeken van ſijn ſmaad.
In 't kriekken van den dag van dees' aanſtaande morgen
Sal ik op 't ſpoedigſte van alles my verſorgen,
(Al is mijn jonge lijf noch van geen ſlaap gevoet.)
En vader ſoekken gaan daar ik hem vinden moet,
En hooren, welk een hoon en leet ſijn oude dagen
Geſchied is, dat hy my tot wraak dus uit komt dagen:
Sijn brief was dwingende; toen heb ik noch verſtaan
Dat hem groot ongeval en ſpijt was aangedaan.
't Beſwijkken van mijn plicht, ſijn eerbaarlijkke achting
Te ſtellen in balans, is volle eerverkrachting;
'k Beging een dubb'le faal, o ja! o neen! o ja!
Ik ben ten einde raads. Ai heemel! kom te râ.

VIERDE TOONEEL.

Don Felix in een Nacht-tabbaart. Don Pedro.

Fel. TEn ſchijnt my geen bedrog, ik heb geraas vernoomen,
'k Heb woorden ſtrax gehoort en iemand herwaarts koomen,
'k Wil my verſeek'ren gaan.

Pedr. Ik weet niet hoe ik wil.

Hy klopt achter op ſijn ſtoel.

Fel. Wel aan, ik volg 't gerucht; indien ik niet en ſtil
De dolle drift mijns toorns, maar ſoo ik als verbolge'
Met wapens in de vuiſt het nachtgedruis vervolge,
Soo bergt hy ſich wel licht door middel vande nacht,
En loerd dan op mijn komſt. Flux ſy my licht gebracht!

Felix binnen.

Pedr. In deſe heele ſtraat, en woonde noit mijn daagen
Een Juffer groot van ſtaat, of waard om na te vraagen,
Of dochter van verdienſt, of ſchoonheid die men dien,
Die van ſoo braaven Graaf verdiend had oit geſien
Of oit gevrijd te ſijn. De toeval dunkt my moeilijk,

Felix weêr uit met een blooten degen en fakkel in de hand.

En ſeer veracht; is 't niet, ſoo is de daad verfoeilijk:
Dewijl een moedig hart daar groot gevaar in vind,
En iemand onbekent om tweede hulp bemind.
Een man treed op my aan met een geſtroopten deegen,
'k Verweere deeſe plaats; en ſtel my moedig teegen.
Sta af, of 't gaat 'er deur.

Fel. Gy ſult eerſt ſterven.

Pedr. Goôn,
Het is mijn vader!

Fel. Hoe! die ſtem gelijkt mijn Soon,
Ik nader om te ſien.

Pedr. Hoe! is hier vaders wooning?
,, Hier is de Graaf gegaan om blinde liefdens looning.
,, Hoe! is hier vaders huis? en woont hier Jufferdom?
,, Dit is een vreemde ſaak.

Fel. 't Is Pedro om en om.
Ik twijffel nu niet meer.

Pedr. Ha vader lief!

Fel. Beminde
Soon Pedro, hoe koſt gy by duiſt're nachten vinde'
Mijn huis, wie wees het u?

Pedr. Uw vaderlijk gemoed,

En

En droeve vraag my weêr niet t'onrecht vreesen doet.
Fel. Gy moet strax sterven, of mijn oude eere wreekken.
Maar hoe mijn soon! hoe is 't? en kunt gy niet meer spreekken?
Ik sie uw siel ontroert en brandend hart geslist,
Nu ik u wek; wat 's dit? hoe! suft gy Soon? of is 't
Dat gy hem kent, die my mijn eer-naam dorst bevlekken?
't Moet sijn. Men kan niet lang sulk ongeluk bedekken.
Of sow uw kloekken arm, die vyanden verslaat,
Alreets al van de wraak ons 's oneers sijn versaad?
Pedr. Alreets al sijn versaad van onse hoon te wreekken?
Fel. Ja die te wreeken. 't Is uw moedigheid een teekken.
Het pak is licht genoeg ten aansien van ons quaad.
Wreek my, soo wreekt gy u.
Pedr. Niet wetende de smaad?
Fel. Wy vliegen na de wraak, gy sultse daad'lijk hooren:
Dees middel is 'er maar, (och was ik noit gebooren!)
Die my mijn voorig' eer noch weder geven kan,
Of sonder schande sijn. Mijn soon, ik kan wel van
Ons hartgemeen verdriet, dat ons met schaamt doet leeven,
En worden niet beschaamt, een goede reden geeven.
Vergeef het my, mijn soon, dat ik ons schandlijk quaad
Sow openbaaren, een soo moeijelijke daad.
Soon Pedro schel my quijt, dat ik u sow vermelden
Een doodelijk verhaal; uw suster sal 't u spelden,
(Ga soek tot gyse vind) al 't geen d'er over is;
Maar spreek haar sachjes aan, spreek van vergiffenis,
Meer dan van straf, mijn soon; als sy u komt te leesen
Haar quaal, soo geef haar raad haar quaalen te geneesen.
Mijn bloed selfs pleit voor haar in 't vaderlijke hart:
Denk dat s' uw suster en mijn kind geheeten ward.
Pedr. ,, Self tegens eigen eer volg ik mijn vyands raaden.
,,Met hoe veel ongelux voel ik mijn hals belaaden!
Fel. Soon Pedro wy doen best dat wy saam binnen gaan,
Haar droefheid vleijen, en die noit meer acht en slaan.

Pedr. Neen Vader, wacht, gy moogt daar noch niet binnen koomen.
Fel. Ik niet?
Pedr. Neen Vader.
Fel. Hoe! is my die macht benoomen?
Pedr. 'k Seg u de waarheid, en 't ſal nimmermeer geſchiên
Soo lang ik levend ben.
Fel. Mag ik mijn kind niet ſien?
Wat raſerny is dit! ſal ik dees ſmaad gedoogen!
Sijt gy uw' ſinnen quijt? waar toe betraande oogen?
Waar toe uw diep geſucht? ga weg, wijk.
Pedr. Treê niet in.
'k Bewaare deſe deur.
Fel. Een ſoon ſijn vaders ſin
Te wederſtaan? en dus ſijn vader toe te brullen?
Soo ſchoot niet over om mijn onluk te vervullen,
Dan dat uw herſſen-vat verſtandeloos ſow ſijn,
En ſien dat ſoo gequetſt gelijk mijn eer? ô pijn!
Pedr. Heer vader, mijn verſtand en welgeſleepe ſinnen
Noit waaren ſoo geſond; dit ſtuk dan te beginnen
Rechtvaarde oorſaak heeft.
Fel. Vreeſt gy dan niet mijn haat
Ondankb're ſoon?

VYFDE TOONEEL.

Leonora. Don Pompeo. Don Pedro. Don Felix.

Leonora en Pompeo van binnen.

Leon. VErgeefs, g'ontkomt me niet.
Pom. Ik raad
Mevrow, doet op de deur, 'k ſal vader wakker kloppen.
Leon. Uw' dreigen geld hier niet.
Pomp. Ik ſalſe neder ſchoppen,
Of doetſe op.
Leon. 'k En ſal, Ten is my noch geen tijd.

Fel.

Fel. Mijn dochter by een man! ô goôn!
Pedr. Ik barſt van ſpijt!
,,'k Moet Vader tegenſtaan om vyants gunſt te erven?

Leonora en Pompeo uit.

Leon. Hoe! vader en mijn broêr!
Pomp. Don Pedro, ik kom ſterven,
Of winnen aan uw zy.
Leon. Heer Graaf, ik ben bereit
Te ſterven aan uw' zy.
Fel. Soon, hy is 't, die het feit
Van hoon ons heeft gedaan, hy deê ons eere ſpliſſen.
Pomp. ,, Hy noemt hem ſoon.
Fel. Sijn bloet moet onſe ſchand uitwiſſen.
Wanneer de ſchellem ſterft, ſoo leef ik ongetergt.
Pedr. ,,Ik kan niet kieſen. doch Pompeo dient gebergt.
,,Ik how my by mijn eed, en wil geen ſchellem ſlachten.
Fel. Wat prevelt gy mijn ſoon?
Pedr. Heer vader, men moet wachten.
Fel. Ha! 'k heb te lang gewacht; kom leer my dan mijn plicht.
Pomp. U toenmaal te verraân, Don Pedro, was my licht,
Toen ik u tegens my tot een verſchuil-plaats diende,
En ondertuſſchen my tot uwend nu eens ſiende,
Sien ik u als een man ſeer haap'ren ſonder trow,
Of gy uw vaders zy of mijne kieſen wow.
Fel. Hoe Pedro; geeft uw' hart gehoor aan ſulkke reede,
Die hem uit enkle ſchrik verſaagtheid ſpreekken deede?
En hoort gy niet na my uw Vader? dat hy eer
Uw' leeven heeft gebergt, ſulx reekkent hy ſich Eer,
Maar rooft u van het uw', die eervergeete ſchellem.
Wraak! wraak, mijn ſoon! wraak! wraak! Don Pedro ik bedwellem
Mijn ſinnerijk verſtand. Soon, wreekken wy ſo 't hoort.
Pedr. Mijn Vader, ik ben hem mijn leeven en mijn woord
Volſchuldig: gy hebt my het leeven wel gegeeven,

Hy heeft 'et kunnen my ontrooven en doen ſneeven.
Hy kon tot mijn verderf ſijn Graaffelijk gemoed
Toen uiten tegens my alleen, toen ik het bloed
Van ſijn Heer broeder had vergooten, ja ſijn knechten,
Indien hy 't had belaſt, die konden my bevechten.
Was hy trowloos geweeſt, gy waart nu ſonder ſoon.
Fel. How een gegeeven woord (gy wierd daar toe geboôn)
Meer dan uw' ſlappe eer, en ſuſter laas! geſchonden.
Ga, ga dan Pedro, ga; ſpaar hem, dien g' hebt bevonden
Soo trow te ſijn, en die u 't leeven houden liet.
Den geever van het uw' noemt my voortaan nu niet.
Ia, ik ſy ſonder ſoon. Hy ſterf, of hy ons moorde.
Pomp. Hoor gy Don Pedro, en gy Oude, na mijn woorde.
De gramſchap is een drift die kort is ſonder trow.
De gramſchap al vernielt, en geeſt u naberow.
Toom dies uw' gramſchap in. Ik kan mijn eigen leeven
Beſchermen, en ik kan wel iemand 't leeven geeven.
Ik kon u wel ontgaan door kloekheid van dees' arm,
Maar of de dolligheid en 't ſiedend bloed ſoo warm
Van vader en van ſoon ſich ſamen quam te mengen,
Om 't moedig Graaflijk bloed te ſtorten en te plengen,
Soo weet doch, Heeren, dat gy nimmer veilig ſijt
Van datmen t'elken dach met recht u niet verwijt,
Hoe dat een ſoon, begaaft met kleine moed en krachten,
Had ik geen hulp getoont, de dood had te verwachten.
En dat een Vader (wiens bederf en ſterfgety
Mijn blyſchap en vermaak ſow weſen) ſonder my
Sich vonde ſonder ſoon; dat ik alleen dorſt ſtellen
Mijn leeven tegen twee, om hun ter neêr te vellen;
Of ſy my. Meent gy oit dat men die ſchand vergeet?
Kunt gy beletten dat het Spanje nimmer weet,
Dat ik my voor de ſoon veel meerder darde wagen
Dan oit behoorlijk was? Voor 't leſt, moet ik ook klagen,
Dat hy my ſchuldig is meer als ik ſeg, en niet
Heeft weêrgegeeven; kom dan Vader, en beſiet
De

De weldaân tegens een. Kom beide, Soon en Vader,
Kom proef mijn gramſchap, proef de macht van een verrader,
Die doch weldoender is.

Fel. Alleen en ſonder ſoon
Geef ik my aan uw' kling ten beſten om te doôn.

Pedr. Mijn Vader! waar toe brengt de drift u van uw tooren? (ren

Fel. Tot mijn en uw verderf; mijn dochter te doen ſmoo-

tegens Leonora.

In 't bloed, door deeſe pook. O foei! vervloekte peſt
Van 't gantſche huisgeſin. O foei! verbaſtert neſt.
Dat ik u deſe kling in 't lijf ſchiet.

Pedr. Niet te ſchende'.

howt ſijn Vader tegen.

Neem, ô bedroeft geval, op my begin en ende.

Fel. Vertrek.

Felix tegens Leonora.

Pomp. Begeef u voort op ſtraat, dan na mijn Hof.

Pompeo ſachjes tegens Leonora en ſy binnen.

Fel. Nu dan ſoon ſonder hart, wat ſult gy tot uw lof
Beginnen?

Pedr. Eer en deugd gelooven, niet vervloekken,
Maar houden trow en woord, en wraak van hoone ſoekken.

Fel. Gy ſtelt dan wraak en trow in een gelijke ſchaal?
Gy doet een broeder hem verlieſen door het ſtaal,
Hy u uw ſuſter ſchend. Hy hoont uw ouden Vader,
En ſtaat hem na de ſiel, en maakt hem langs hoe quader.
Schijnt u dit al gelijk? het eene is een leet,
Het ander is een ſchand. Het eene raakt het kleed,
Het ander 't ingewand. Het een ten ſtrijd komt dagen,
Het ander 't leeven eiſcht. Het een wel row doet dragen,
Maar 't ander ſchand. Sie, ſie, hoe ik my wreekken kan
Soon Pedro ſonder u.

Pedr. Mijn Vader, ſoo oit man....

hout zijn Vader tegen.

Fel. En ſpreekt my niet. Ik ga op haar mijn gramſchap uiten.
,,'k Sal haar van daag in huis, dan in een kerkker ſluiten.

in ſich ſelven. binnen.

Pedr. Pompeo eed'le Graaf, u ſiende hier alleen,
Bekent gy licht, wy u met welgegronde reên
Verdelgden, ſoo men wow. Alleen kon ik de krachten
Mijns arms u proeven doen, en geen genot verwachten.
Maar ik behoor in 't minſt uw Graaffelijk gemoed
Te eevenaren; want 't verlies van broeders bloed,
En 't derven van de eer, in ſchade veel verſcheelen
By luiden vol van moed. Mijn moedigheid ten deelen
De uwe overtreft. Uw leet is niet ſoo quaad
Als 't mijne. Ik betaal met woekker de weldaad
Van u aan my betoont. Ik ben noch niet te ſtillen.
Sijt gy voldaan? ik niet: voldoe dan eerſt mijn willen,
Uw' dood is maar bequaam (indien 't geleede quaad,
Van u ons word vergoed) mijn eer in d'eerſte ſtaat
T'herſtellen. Ga dan uit, doch wilt voort wederkeeren,
Om in gevecht te treên. Gevecht kan het begeeren
Uws broeders ſchim voldoen. Mijn vader ſal voortaan,
Ik en mijn ſuſter door uw ſneuv'len ſijn voldaan.
Dit is een dubb'le kamp, wiens weêrga van te vooren
Den machtigen Ibeer quam nimmermeer te hooren.
Gy daagt my tegens u, ik daag u tegens my,
Tot dat men allebey gelijk verweerders ſy.
Sijt gy een man van moed, gy weert u wel. De Gooden
My onrechtvaardig ſijn, ſoo ik u niet ſal dooden.

Pomp. De ſaak hangt aan de daad. Waar is de plaats beſtemt?

Pedr. Voor aan op 't buiten-veld, verwacht my daar in 't hemd.

Pomp. Ik wacht niet lang.

Pedr. Noch ik. Ik kan mijn luſt naaw temmen
Om ſtrijden met elkaâr, en in uw bloed te ſwemmen.
Vertrek dan.

Pompeo binnen.

Don

Don Felix weêr uit.

Fel. HOe! mijn ſoon, voert hy ſijn leeven meê?
Heeft niet ſijn rif gevoelt uw ſcharpe lemmer ſneê?
Pedr. Ik ſal hem vinden.
Fel. Vind uw ſuſter eerſt, vertrowde
Van een eerlooſe guit, die al dit onheil browde.
Pedr. Mijn ſuſter vinden? hoe!
Fel. Geſchend is s' en gehoont,
Pedro binnen.
En van de Graaf geſchaakt, u eer niet weêr vertoont,
Eer ſy gevonden is; ja kom u noit vertoonen:
Ik wenſch geen vreede meer, noch dochters meer, noch ſoonen:
De blooheid van mijn ſoon, mijn dochter niet meer kuis,
Sijn oorſaak van mijn ramp, en ſchande van mijn huis.
Maar ſacht, ik ſtaak die ſmaad, nu dat ik ſonder draalen
Sal 't rechte rechte recht van Rechters Rechter haalen;
Recht dan Toledo niet mijn hoon, mijn ſchimp en pijn,
Soo ſal geweld en ſtrijd de rechte middel ſijn.

VIERDE HANDELING.

EERSTE TOONEEL.

Kriſpijn in de gevangkenis. Beatrix.

Kriſ. BEatrix, ſoo ik u de waarheid eens verklaarde,
Ik ſow dan uw beſoek beleefder wel aanvaarde,
Waart gy my niet verſchuld tot dienſtbaarheid en eer.
Beat. Ik quam om u niet, maar om Pedro, uwen Heer.
Ik wiſt niet dat gy hier ter kerkker waart gedwongen.
Hoe kreeg men u doch?
Kriſ. Hoe? ik waar 't al half ontſprongen.
Op 't ſchrikkelijk geraas te midnacht aangerecht,
En 't gruwelijk gekijf, en reedeloos gevecht,
Toen

Toen vader en een ſoon quam met een Graaf te twiſten,
En haar verradery met vriende-glimp verniſten,
En braakten vuur en vlam, verliet ik het geſchreew;
En ging mijn meeſter na, die brullend' als een leew,
Van boosheid bleek, vertrok, en knarſſend op ſijn tanden,
Sijn ſuſters wraak vaſt ſwoer, en wenſchte die in handen
Van onderaards geſpuis, die haar had wegh gebrocht.
Hy heeft van hoek tot hoek den barſen Graaf geſocht,
Doch vond hem echter niet. Een Schout quam ons be-
ſpringen,
En ſteld ons hier ter plaats, en leerde kleender ſingen.
Die plaats ſchijnt hier te ſijn, hier is 't gevangenhuis.
Ik ſweer 't gevangenhuis, en ſweeren heet in duis
Dood, duivel, blixem, hel, bloed, donder. Ik vervloekke.
Vervloekken....

Beat. Stil, aldus kunt gy geen uitgang ſoekken.

Kriſ. Soo hebt gy dan uw huis verlaaten na ik hoor?

Beat. O ja, gelijk ik ſey.

Kriſ. En dat Vrow Leonoor
Met u ſich bergde?

Beat. By de Graaf.

Kriſ. Wat doet ſijn ſuſter
Kaſſandra?

Beat. Haar onthaal maakt ons gemoed geruſter.
Sy ſcheen op onſe komſt verheugt en wonder bly.
In 't kort, 't is niet dan een Vrow Leonoor en ſy.

Kriſ. Mijn Heer Don Pedro is Kaſſandraas trowwe min-
naar,
Dies wierd hy door de min haar broeders overwinnaar,
Toen hy ſoo vreeſſelijk ſijn adernat vergoot.

Beat. Ik hoorde giſtren al iets ſeggen van die dood.

Kriſ. Ik midlerwijl moet een genadig vonnis hoopen,
Dat ſtaat my niet wel aan. Maar waar gingt gy ſoo
loopen?

Beat. Om dat men niet en ſprak dan van een hevig ſlaan,
Van ponjaart en rappier. die vader ſcheen ons aan,

Soo sot gelijk de broêr; nu sijn wy t'saam gaan woone'
By Graaf Pompeo, die bemint Mevrow die schoone,
Met sulk een yv're min, als oit een minnaar deê.
Kris. En wy sijn hier geboeit, daar ieder heeft sijn steê,
En sijn so slecht als 't mach; ik troost my in mijn quaalen,
Hier sijnder meer als wy, die most ik flus onthaalen
Op d'intreê van mijn komst.
Beat. Ik ga dan weêr mijn gangk.
Kris. U dankkende.
Beat. Waar voor? gy hebt geen reên tot dank.
Kris. Bid voor my.
Beat. Om de dood wanneer gy komt te hangen.
Kris. Ik hoop en wensch dat gy die weêrloon moogt ontfangen,
Om by gelegentheid voor u dit ook te doen.

Hy wil haar door de tralien soenen.

Vaar wel klappei.
Beat. Vaar wel, gy krijgt van my geen soen.
Kris. Wanneer komt gy nu weêr?
Beat. Soo ik u kom besoekken,
Sal 't avond sijn.

Beatrix binnen.

TWEEDE TOONEEL.

Zamorin. Krispijn.

Zam. DAt 's een gerijf voor alle broekken.
Wel wat Princes is dit? het lijkt een braave tas.
Kris. Een meid met eeren is 't, die met my spreekkend was.
Zam. Sy is noch niet verrot, sy kan al louter stappen.
Kris. Sijn onse graage maars al moê van 't kanneklappen?
Zam. Sy worden vry gewaar uw goet onthaal.
Kris. Ik deê
Na dat de tijd, en plaats, en arremoede leê.
Zam. Nu moetmen vrolijk sijn; wy sullen morgen binnen
In d'andre wereld sijn, of dan de reis beginnen.

'k Heb driemaal hier gesien, hoe datmen om een feit
Het sterven hoofd voor hoofd het volk heeft aangeseit.
Doch ik dronk niet te min. Ik lachte toen wel hartig.
Men is niet frisser, schoon met gorrig siet of smartig.
Liet ik geen mannen u van achtbaarheeden sien?
Ik sweer dat Spanje noit, noch Vrankrijk boven dien,
Soo braven volk oit sach, als hier sijn saam vergadert,
Gevangen door de Schout. Schoon onse sterf-uur nadert,
Wy slijten doch de tijd, met kaart en kan en glas,
Als lui van aansien, en of 't Vasten-avond was.

Kris. Heer Zamorin heeft wel, ja dubbelt wel gesprookken.

Zam. Al sijt gy hier benaawt in deese plaats gestookken,
Gy sijt niet min als ik vervrolijkt in uw' geest.

Kris. Dit is niet d'eerstemaal.

Zam. Sijt gy d' er meer geweest?

Kris. Ia, ja, en niet gedaan, al meer als seven weekken.

Zam. Soo seit elk een: wat heeft u hier nu ingesteekken.

Kris. D'aanvechting die ik leed om ietwes, my bekend.

Zam. Is 't al?

Kris. 'k Sal u de saak verhaalen tot het end.
Een Franscen Advokaat, op 't hoofd met vreemde haaren,
Sach ik een reis een beurs, heel wel gespekt, bewaaren,
Die hy gesneên had, en ik wierd 'er op verlieft.
Het soetertje was soet, en ik wierd wel gerieft,
De vriendschap eenigd' ons voort in mijn sak, in 't donker.
Hy om de vriendschap dol op my, sijn maagdom pronker;
Hy stelt sich tegens my, men hielt my voor een guit
En roover, en men hielt my staande om de buit;
Waar op ik wierd betrapt, 'k most van die schoone scheiden,
De hapscheers quaamen my noch in de kerkker leiden.
Ik bracht mijn reeden by, en sei, het is mijn vrow,
Sy heeft mijn manlijk woord en echten-eed op trow.
Maar echter d'Advokaat deê 't huwelijk weêr breekken,
En sonder vriend, had ik noch in de kow gekeekken.

Zam. Elk menſch met eeren is met ongeluk gequelt.
Maar waarom heeftmen u van daag hier in geſtelt?
Kriſ. Om in de hoogſte graad verlieft te ſijn.
Zam. Verbolge!
Weêr om een beurs?
Kriſ. Neen. Om een lichtmis die ik volge;
Een hondſe Heer die 'k dien. Wy gaande deeſe nacht
Wat wand'len (dit word niet geſeid tot ſijn veracht,
Want ieder menſch is menſch, en een gebreklijk vaatje,)
Tot datmen de Meeſters genaakte om een praatje,
Quam daar flux nachtgewelt. Wy greepen na ons ſtaal,
En dreven haar ter vlucht, en ſloegen s' altemaal.
Mijn meeſters blanke kling voor d'eerſte reis bewonde
De heup van den Provooſt; het Sternum wierd geſchon-(de
Aan ſijnen Luitenant, en ik heb de Cipier
De bek geveegt, en hem de neus ſoo met een ſwier
Fix afgebruit. 't ſtaat wel. die hem niet kend, ſal meenen
Het is ſoo van natuur. Mijn meeſter heeft de beenen
Van d'hapſcheers al te gaâr als gras gemaait.
Zam. Wel hoe,
En is 'er niemand dood?
Kriſ. Ia denk ik, ſie eens toe.
De klokken, ſoo men ſeid, die raakten voort aan 't luijen.
Zam. Indien 't ſoo is gegaan, ſoo ſow m' 'er wel in kruijen
Een beetje van de galg; maar voor een moedig man
Is dat maar ſpeelen gaan.
Kriſ. Die ſaak, ſoo veel men kan,
Moet worden *inter nos* verſweegen en verborgen.
Zam. *Con liſenza Patron.* Ik ſalder wel voor ſorgen.
'k Moet eens een woord of twee met hem dien ik daar ſie
Gaan ſpreeken.
Kriſ. Garen maat. Ik ſlaap wat, now adie.

Kriſpijn binnen.

DERDE TOONEEL.

La Taillade. Zamorin.

Zam. WAt jaagt u hier mijn vriend?
Taill. Het voorneem u te ſpreeken,
En ſien hoe dat gy vaart.
Zam. O groote vrundſchaps teeken!
Gy ſiet my hier, mijn vriend, in een gevangenhuys.
Taill. En ik, kom om de weet van d'oorſaak van dit kruys.
Met een onnutten loop heb ik ſchier al de hoekken
Van deeſe Stad doorſocht, in ſpeelplaats ging ik ſoekken
En in vergadering, waar wy ſaam rade ſlaan
Van ſaaken, die 't gemeen en 't Vaderland beſtaan.
Op 't laaſt, ik kon niet meer van u te hooren hoopen,
Toen quam, doch door geluk, Trijn Slons my tegen loopen
De Weew van Mankepoot, die m'ophing in het Bos.
Zam. Die u beſchuldigde als dief van paard en os?
Taill. Die is 't. Gy weet wel hoe die oude hex kan praaten;
Sy ſey my voort uw vangſt, en gaande langs de ſtraaten
De oorſaak ook, dies ik tot vordering van tijd
U nu ben koomen ſien. 'k Ben dul, ik raas van ſpijt
Dat gy ſoo'n braaf Soldaat in ſulk een gat moet blijven.
Zam. Kon ſy u wel de ſaak, gelijkſe leit, beſchrijven?
Taill. 'k En weet. ſo ſyſe ſey vond ikſe weinig klaar.
Zam. Een ſeekkere Scholier (ſoo ik verhaal, is 't waar,)
De ſuſter van een Graaf en deſtig Ridder liefde:
Dees Ridder, toen hy ons met wijn en gelt geriefde,
Bracht ons vijf in 't getal, des nachts niet wijt van hier,
Om te vermoorden dien eêlhartigen Scholier.
Hy was geen bloodaard, neen, wy quamen met ons vij- (ven
Op hem alleen, alleen koſt hy ons wel ontlijven,
Alleen verjoeg hy ons. de Ridder in de nood,
Wierd eerſt van hem gewond, en toen daar op gedood.
Flux quam de Burgery met macht op my gedrongen,
Men

Men hield my, en ik wierd van achteren besprongen.
Men vroeg na rond' en 't woord, en ik en wiste 't niet.
Toen wierd ik hier geboeyt soo schellems als gy siet.
'k Heb altijt neen geseyt wanneermen my quam vragen.
Men spreekt hier om ons al op de Galey te jagen.
'k Ben bly dat ik noch schelm noch valsche munter ben,
Indien ik roeyen moet, ik roey soo veel ik ken,
Ik ben daar meester in; maar ik sal my wel wreekken,
Ik sal dat drommels volk noch hals en beenen breekken!

Taill. Een faal, heer Zamorin, moet niet meer sijn gedocht,
Wy sijn al menschen saam.

Zam. Toen gy my hebt gesoght
Wat wowt gy toen van my?

Taill. Om u meê te vertoonen
Een koop, waar van ik heb gesien tien hondert kroonen
Op goede reekkening.

Zam. Is het een saak van bloed?

Taill. 't Is om dien Graaf te doôn, die u hier kerkk'ren doet.
Men speelt hem deese pots, om dat hy heeft geslagen
Een ander Graaf aan 't oor. Een briefje van uitdagen,
Brengt hem aan d'eerste brug by ons in d'avond tijd,
Daar men hem sonder schrik dan voort in 't water smijt.

Zam. Gy doet dat heel goed koop. Een Heer ter hel te jaagen
Om soo een weinig gelt? 't is sond.

Taill. Men moet niet klaagen
Noch denkkend'er meer aan, 't is een begonnen saak.

Zam. Wie sullen helpers sijn?

Taill. De Tuisscher en de Snaak,
De Dwaalgeest, Hinkkepink, de Beer en ik, dat 's negen.

Zam. Uw' wapens?

Taill. Sijn te vuur.

Zam. Een ponjaart en een deegen
Verseekkeren u best.

Taill. Wy hebben 't allebei.

Zam. Ik vloek dit ſchendig kot, dat ik u niet gelei.
Taill. Gy ſchimmelt 'er noch niet.
Zam. Wie ſal my teegenſtreeven?
Taill. Het brave geld, die God, het welk men ons ſal geeven,
Ik heb voor my alleen twee deelen maatje. hoort....

VIERDE TOONEEL.

Provooſt. Don Pedro. Zamorin.

Pro. VErtrek. blijf Zamorin en ſluit terſtond de poort.
Taillade binnen.
Pedr. Men wil my voor de dood van Don Lovis doen buigen,
Waar van ik ben ontlaſt door bygebrachte tuigen.
De Heere Zamorin, eêlmoedig ſonder ga,
Beticht noit tegens weet; hy ſal noit tot mijn ſcha,
Al wierd hy vry daar door, een leugen willen liegen.
Prov. Seg waarheid Zamorin.
Zam. Ik ſal u niet bedriegen.
In ſich ſelfs.
,, Hier moet Don Pedro, dien ik ken aan al 't geſtel,
,, Met leugens ſijn gediend. Dees Heer, en die het ſpel
Begon, ſijn ongelijk; dien gy meent, die was rooder
Van aanſicht, dikker lijf, en kleinder, maar niet blooder.
Zijn beenen ſtonden krom gelijk een Spaanſche ton,
En maakten omgekeert een Griexe Ypsilon.
Sijn kniën ſtonden ſaam en waren ingeboogen.
Dees Heer heeft van geſtalt en weeſen meer vermogen,
Heel recht en niet miſmaakt. Het geen ik ſeg, is wis.
Pedr. Nu oordeel of ik ben de moorder van Lovis.
Zam. ,, Ik ken u vry, Heer, met perijkel van mijn leeven.
Tegen Don Pedro.
Pro. Sijn tuygenis heeft my meer luſt in 't hart gegeven
Om u te dienen.
Pedr. Dat ik dankbaar daar voor ſy.
Prov. Don Pedro, gy ontkomt, ſelf ſonder borgtocht my:
Men heeft u ondervraagt. Soo dra men heeft de reeden

Gegeven aan de Graaf, krijgt gy u vryigheeden.
Getuygnis ſpreekt u vry. Gy ſijt hier niet bekend,
En ſonder meerder blijk ſijn wy niet min gewend,
Dan u uw' vryheyd weêr te ſchenkken. Maar hier diende
Het ſluitgeld eerſt betaalt, na 't oud gebruik der vriende,
Die hier meer ſaaten. ik vraag wel niet veel na 't goet,
Gy weet doch echter dat men niet om niet en doet.

Pedro geeft de Provooſt gelt. Provooſt binnen.

Pedr. Dat ik u ſchuldig blijf mijn leeven, lijf en ſiele.
Zam. 'k Sow ſijn der guiten guit, en fiel van alle fiele
Op eenig ſchelm geënt, had ik uw' moedigheid
Niet trouwelijk gedient. Ik heb u met beſcheid
Van dichte by geſien, maar nimmer van mijn leeven
Soo'n man, wiens moedigheid ik meer heb toegeſchree-
ven,
En my geprikkelt heeft te denkken op mijn moed.
Voor 't laaſt, weet dat de Graaf die u hier kerkk'ren doet
Sijn ſchuld betalen ſal.
Pedr. Wat wilt gy daar meê duiden?
Zam. 't Is al met hem gedaan. Een troep van brave luiden,
Vol moed, vol raad, vol daad beſpringen 's Graven rug,
En moorden hem terſtond hier by de eerſte brug.
Een Franſſen Edelman heeft haar belooft te geeven
Een rijke ſomme gelts voor 't nemen van ſijn leeven.
Een briefje van bedrog ſtuurt hem ter plaats by haar,
Daar ſy voor haar en u verwinnen het gevaar.
Pedr. Ik moet voor deeſe maar my weêr aan u verbinden.
Zam. Geheym.
Pedr. Gy ſult my trow, maar nimmer ontrow vinden.

VYFDE TOONEEL.

Don Pedro. Kriſpijn. Zamorin.

Kriſ. DOor 't duiſter miſtig weêr de ſon geëklipſeert,
Of onder ſwart fluweel met armoſijn, begeert
Met u te ſpreeken.

Pedr. Wie?

Kris. Een vrow, in welkkers weesen
Ik meer een edel-vrow, dan meulen-peerd, kan leesen,
Soekt u te spreeken.

Pedr. Och! sy neemt de tijd niet waar;
Sy mach wel heen gaan.

Kris. Neen. sy komt door swaar gevaar,
En wil u sien mijn Heer, al sow men haar hier howwen.

Pedr. Ik ben nu niet gestelt Goodinnen aan te schowwen,
Of denkken op de min. maar sacht! daar komt sy aan.
Verwacht, ô Zamorin, mijn dankbaarheid voortaan.

Zam. How op mijn Heer, ik bid, ik my tot eere reekken
Als ik u dien.

Pedr. Begeert Mevrow haar slaaf te spreekken?

Zamorin binnen.

SESDE TOONEEL.

Kassandra. Lisette vermomt. Don Pedro. Krispijn.

Kass. IA brave Ridder, wijl ik wist wie dat gy waart,
En uw' gevangkenis, en dat gy onvervaart
Rijk van verdiensten sijt door uw kloekmoedig leeven,
En rijkdom hebt gebrek, kom ik u hier die geeven;
Op voorwaard gy my niet sult vragen na mijn staat,
Soo gy mijn naam niet kent; gy sult my deese daad
Dank weeten, die ik doe.

Pedr. Al was 't my van de Gooden,
Dat ik uw offer sow aanvaarden, aangebooden,
Soo kon ik 't echter niet ontfangen sonder sien,
Noch u, eer ik u ken, een dankbaar herte biên.
Ik vrees de wreede naam van een ondankb're stadig;
Ik was 't al, soo ik nam uw weldaad overdadig,
En kon den doender niet. soo ik dit stuk beging,
Sow ik ondankbaar sijn.

Kass. Uw' reedenkaveling
Doet my mijn goet begin en voorneem weêr verdwijnen.

Gy

Gy laat uw geeſt hier meer dan dankbaarheeden ſchijnen.
'k Vertrek dan weêr van hier met het geſicht beſchreit.
Ik dacht niet dat mijn wil by u ſow ſijn ontſeit.
Dat u niet heeft behaagt 't geen ik u voor quam leggen,
Was my wel eens ſoo licht om doen, dan om te ſeggen,
Soo gy 't ontfangen had, had ik u noch geſeit
Iets, dat gy nu niet weet, daar u geluk in leit.
Maar ik verveel u Heer....

Pedr. Men moet uw wil volbrengen
Mevrow, men wil of niet: maar mijn geſicht te mengen
Met 't uw, om u te ſien, is dat u haaten? nu
Om niet verſtoort te ſijn.

Kaſſ. Begeert gy nu voor u
Het geen onmooglijk is. Ik kan uw purpre kaakken,
Niet ſien, en my doch ſelf voor u onſichtbaar maakken.
Saagt gy my nu mijn Heer, gy ſowt u al te ſnel
Aan my verbonden ſien om 't ſtout beſtaan: of wel...

Kriſ. Mijn engel toon my eens uw' armoſijne wangen.

Liſet. So gy my had geſien.... wilt na geen ſcha verlangen.

Kriſ. Was ik 't geſicht dan quijt?

Liſ. Uw' vryheid.

Kriſ. Wel laat ſien,
Soo veel te beter. Maar wat hoor ik daar? miſſchien
Komt daar de Graaf, die droes; nu word ik meêgenomen.
Och Heer!

Pedr. Wel.

Kriſ. By de deur ſie ik den Graaf weêr komen.

Kaſſ. Help heemel! 't is mijn broêr, ô Goôn! verberg my doch.

Pedr. Sijt gy 't Mevrow?

Kriſ. Mijn lief Liſette, leeft gy noch?

Pedr. Treê in, treê in, ai ras.

Kriſ. De Graaf ſal gruwlijk vloekken
Soo hy Kaſſandra ſiet.

Kaſſ. en Liſ. binnen.

SEVENDE TOONEEL.

Don Pompeo. Don Pedro.

Pomp. MYn onverwacht besoekken
Dat overvalt u.
Pedr. Ia, gy overvalt my Heer.
Gy doet my een besoek, en sluit my eeven seer.
Komt gy 't geval van een ellendige vermeere',
En voed u met mijn ramp, waar door ik my verteere?
Bespringt gy soo een man die in den kerkker sit
Gevangen sonder weer, geboeit van lit tot lit?
Dat is niet eerlijk Graaf, dat 's een verraders teekken.
Gy wilt dat ik uw hart dan niet meer moedig reekken,
Dan dat men sich als gy soo schandlijk wreekken sow?
Pomp. Duit dit niet qualijk. sijt verseekkert van mijn trow.
Op morgen sijt gy vry, dan sal men u ontbinden;
Vry sijnde sal de wraak elkander ons doen vinden.
Pedr. Wie geeft my uitkomst?
Pomp. Ik, dien gy soo seer misprijst.
Pedr. Gy sijt het die aan my onwaarde dienst bewijst.
Pomp. Ik self kom hier, om dat aan my geen feil sow schijne',
U te verseekkeren, dat iemand van de mijne
U sach te Salamanq dien dach, dat broêr Lovis
Door uw verstaalde kling des nachts verslagen is.
Is dat niet eerlijk? is dat een verraders teekken?
Kan ik mijn moedigheid om verder uitstel smeekken?
Pedr. O gooden! sal ik dan altijd de minste sijn?
Maar vyand die 'k bemin, en die 'k door stervens pijn
Moet t'onderbrengen, of mijn leeven self verliesen:
Indien gy my verlost, scheelt' u dan in het kiesen
Mijns vrydoms, of ik nu of morgen uit mach gaan?
Pomp. Of 't nu of morgen waar daar was geen scheeling aan,
Ten waar mijn naam en faam daar veel was aangeleegen;
Want als gy vry sult sijn, soo daag ik uwen deegen,
En ik moet midlerwijl my om een ongeval

De reſt van deeſen dach verbergen overal;
Al ſocht gy my, voorwaar gy ſowt my nimmer vinden.
Wat haaſt beweegt u om uw banden dan t'ontbinden?
Ai wacht tot morgen vroeg.

Pedr. My leit 'er noodig aan;
Ik ſweer 't u.

Pomp. Laat ons dan de wraak wat ſtil doen ſtaan.

Pedr. Seer wel; geef my uw hand op voorwaard, dat die morgen
Sal enden.

Pomp. 't Sal geſchiên. Ik ſalder wel voor ſorgen.
Dat ik u met mijn arm als grootſte vriend omvat,
Doch grootſte vyand. ai!

Pedr. Ha avontuurlijk rad!
Ha wonderbaar geval! moet ik u doodlijk haaten,
En minnen op een tijd? maar ſacht! 'k hoor vaader praaten.

ACHTSTE TOONEEL.

Don Felix. Don Pedro. Don Pompeo.

Fel. IA ſoon, 't is my heel wel gehoorſaamt: 't is den raad
Eens vaders wel gevolgt met ſoo een laffen daad.
O fy! kleinhartig kind, ondankbre ſoon, fy ſnoode!
Onwaardig voor de menſch; onwaardig voor de Goode.
Wreekt gy op deeſe wijs uw' lang gekrenkte eer?
Voldoet gy dus uw' owd' en grammen Vader weêr?
Denkt gy dan ſoo aan uw' onteerde ſuſters ſchande?
Bewaart gy ſoo uw' woord? gy, die 't met klem van handen
Manhaftig howden kunt, dat gy min ſtaat nu maakt
Van my, dan van uw eed. Die my mijn eer ontſchaakt
En ſchellems heeft ontroofr, hebt gy die niet geſwooren
Dat gy op hem de wraak ſoud nemen na behooren,
En dat ik door dien arm, waar meê gy hem omvielt,
Sijn ligchaam ſow gewont aanſchowwen, ja ontſielt?
Had ik hem ſoo omvat, gelijk gy fluſjes deede',

(Hoewel mijn kracht verſlapt, en 't bloed ſtremt in mijn leeden.)
'k Had hem ſijn ſchellems hart ter borſt al uitgeſcheurt.
En dat ik u ook eens omhelsden, onbetreurt
Sow ik u 't ſelfde doen. Kunt gy uw' vaders traanen
Wel ſien, die u niet meê een weg tot ſchreijen baanen?
Sie ſchaamteloose, ſie, een rijkke traanevloed;
Die warm en ſilt van ſchuim, ſtroomt uit mijn reutlend' bloed.
Ik wil wel om ſijn bloed te tappen, 't mijn verlieſen,
En ſal 't ſijn ſtorten, 't welk het uwe doet bevrieſen.
Maar laat ik daar dien ſoon ſlechts laaten, die alreê
In 't vaderlijk geſicht ontaarde daaden deê.
Hy ongelukkig, ſal ſijn Vader noch, dien ouden,
Van daag de overhand ſijns vyands ſien behouden,
Of liever ſterven, dan te leeven ſoo als hy.
Vermeetle vuile guit! hoe! lacht gy noch om my,
tegen Pompeo.
En mijn gerechte toorn? 't getal van mijne jaaren
Kan noch haar vuur met ys vermengen en vergaaren.
Vermeetelheid word vaak tot bidden aangejaagt.
Men word door d'arm verhoogt, en weêr door d'arm verlaagt.
Weeſt op uw hoede. Felix binnen.
Pomp. Gy hebt een verſtoorden vader.
Pedr. Ai Graaf! ſpreek daar niet van, gy maakt hem langs hoe quader.
Denk hoe gy hem verſtoort, mijn vyandlijke vrind,
Dat hy ons onderling als vrind omhelſen vind.
Verbeeld u eens ſijn ſtaat: kunt gy wel iemand wijſen
Die wijſlijk deeſe drift ſijns gramſchap ſal misprijſen,
En die ſoo is gehoont, als hy, door lange ſmaad,
Die voort niet na de wraak in d'eerſte aanvang ſtaat,
En die my niet ſoo hart, als hy my deê, ſow hand'len?
Pomp. 't Is waar, ik ſta 't u toe. Vaar wel, 'k moet van u wand'len,

Wy sien ons morgen weêr, van daag my niemand vind,
'k Heb anders iets te doen, tot dat de nacht begint.
Pedr. 'k Sal u wel vinden.
Pomp. Laat die moeite niet geschieden
Van my te soekken.

NEGENSTE TOONEEL.

Provoost met sijn dienaars. Don Pompeo. Don Pedro.

Prov. GRaaf, op 't hoog en stark gebieden
Van een bejaarden Heer, how ik ongaaren vast
Soo'n Heer als gy.
Pomp. My vast? wie gaf u deese last?
Prov. Don Felix.
Pomp. Hoe! waarom?
Prov. Om een ontschaking, Ridder.
Pedr. Mijn siel is meer benowt als d'uw', ik beef, ik sidder.
Maar hoe kon hy soo dra doch klaagen aan de Staat?
Prov. 't Was hem, al eer hy quam, geoorlooft van den Raad.
Gy kent my, en gy weet ik moet mijn last volbrengen,
Kan ik u echter dienst bewijsen, wilt gehengen
Dat ik u dien; gebied, gy hebt volkoome macht.
Pomp. Mijn vriend, gy hebt uw' plicht in alles wel volbracht.
Laat ons hier wat alleen, doet maar de schiltwacht weten
Don Pedroos vrydom, die te lang droeg uwe keeten:
En dat ik niet belet sijn uitgang voort.
Prov. Wel aan.
Pomp. Laat ons dan hier.
Prov. Vaart wel, gy Heeren, ik sal gaan.
binnen.
Ped. Het deert my ik met u hier ingeboeit moet spreekken,
Vertrowt u maar op my, ik sal de boeijens breekken:
'k Beloof dat ik u sal doen door de schiltwacht gaan,
En geen u kennen sal, van alle die daar staan.
Pomp. Ik sal door u weêr sijn, Don Pedro, als verreesen;
Is 't anders, wis ik sterf van schaamte en leetweesen.

Men

Men denkt, 'k maak weynig werk van mijn gegeven
woord
Wanneer ik iets beloof, daar ik doch, als 't behoort,
Self aan mijn vyanden mijn woord en eed kan toonen:
'k Moet ſtrax een kampvecht doen, en kan my niet ver-
ſchoonen;
De tijd komt aan, voor 't langſt is 't noch een uur of twee,
Dat ik my vinden moet op de geſette ſteê.
Ik blijf nu achter, fy! om u ben ik gevangen.
Wat hebt gy op de deur voor macht?

Pedr. Hebt gy verlangen?
Verſcheelt het u Heer Graaf, als gy d'er uyt kunt gaan,
Soo gy my ſlechts belooft niet af te willen ſlaan
De middel, daar ik u uw vrydom door moet geeven?

Pomp. O neen, mijn woord noit faald' aan iemand van mijn
leven.

Pedr. Kom, ik krijg elders wel verſekerheid van Een.

Pomp. Tot hier is onſe ſtrijd van Edelmoedigheên
Gedaan.

Pedr. Die moet nu haaſt eind nemen door een vechten.

Pomp. Men ſal een Vreedebaak, krijg ik mijn wenſch, op-
rechten.

Pedr. Sien wy ons eens alleen, ſoo weet men 't morgen al,
Met wapens in de vuiſt wie zeegepraalen ſal.

VYFDE HANDELING.

EERSTE TOONEEL.

Don Pedro. Kriſpijn. Kaſſandra, en Don Pompeo in de kleeren van Liſette, gaan door de Schiltwacht uyt de Gevangkenis; Liſette blyft ſitten.

Don Pedro gewapent uit. *Kriſpijn.*

Kriſ. GUt Baas wat benj'er een, wat kunje potſe maakken.
Wat benje voor een vent? ſoo uit de kit te raak-
ken.

Kun

Kunt gy den kerkker ſoo bedriegen ſijne man?
Je bent ſoo ſlecht niet. neen, je weet 'er louter van.
Pedr. En heb ik niet den Graaf heel geeſtig uit doen komen?
Kriſ. En wierd ſijn Suſter met geen angſt ook ingenomen,
Toen s' achter haar haar Broêr en niet Liſette ſach?
Dat ſchelmtje heeft u wel vervloekt met uw bejach.
Pedr. Swijg nar.
Kriſ. De groote Graaf verkleet in vrouwe rokken,
Had meerder vrees als gy toen w' uyt den kerkker trokken;
't Lijf met een Iak en Rok behangen, 't hoofd beſpreit
Met Sluyers, leek hy wel ſijn geeſt, maar niet ſijn meid.
Sijn Suſter evenwel dien angſt op 't lijf te laaden
Op ſijn woord, met verlof, ſijn ſottelijke daaden.
Want ſeekker was dit ſpel, of by geval begekt,
Of door nieusgierigheid of anderſins ondekt,
't Naloopen was voor u: de Dochter, om het mallen,
Sow van het eene quaad in ſlimmer ſijn gevallen,
En moeten uit een kow noch in een traalje gaan,
En als een Non voor elk van ver geſchooren ſtaan:
By voorraad ſouw men op haar lely-blankke kaaken
Met blaawe plak op plak verſchiet van verwen maaken.
Pedr. Ook ſoo men maar op my ten halven had gelet:
En ſaagt gy niet, hoe ik haar volgde tret op tret
Tot ſijn vrow Suſter ſtrax ſich van hem afging geeven,
Om meer verſeekkerheid?
Kriſ. D'onnooſele gebleeven
En dus om u verpant, ſijt gy geheel verplicht,
Om ſulk een vriende ſtuk. maar gy bekent het licht
Dat gy 't niet hebt gedaan, dan om te ſijn geheeten
Een Ridder, heel volmaakt, die ſich ſoo had gequeeten
Als of 't Oreſtes waar of Pylades: maar Heer
Wat is dit altemaal? windbreekery, niet meer.
En de gevangene Liſette?
Pedr. Die moet wachten
Sy ſit noch warm en droog, en kand' er wel vernachten.

Kriſ.

Kris. Is dit dan voor haar dienst?
Pedr. O neen. men sal haar wis
Verlossen door wat gelt, soo dra het mooglijk is.
Kris. En soomen na haar vraagt?
Pedr. Dan is s' op 't land.
Kris. Waarachtig
Je bent een boef, mijn Heer, de grootste van het machtig
Toledo: maar ik heb wat anders op mijn leên,
Dat my meer raakt als u, die snoô genegentheên.
Laat ons nu van gesprek verand'ren. Liefste Heer,
Waar toe al dit gespook? dit doodelijk geweer?
Waar toe is dit pistool?'t moet u aan 't hooft weêr schorte.
Waar toe dees' deegens al? die lange en die korte;
Waar toe dit borstgeweer? en waarom niet alleen,
Maar wilt ik meê sal gaan belaaden ergens heen?
Pedr. Tot glori leid ik u.
Kris. Och Heertje, ik heet Glori,
En ik tracht noit een plaats te krijgen in Histori.
Gy sijt soo dra niet vry uit de gevangkenis,
Of als een mensch die dol, en buiten sinnen is,
Laat gy het eene quaad, en gaat na quader vragen;
Ik sag soo'n dwaalgeest als dees' uwe noit mijn dagen.
Pedr. Gy weet mijn voorneem niet.
Kris. Ik gis, dat is heel raar.
Hoe! wilje swemmen gaan, om dat een waterbaar
Misschien afspoelen sow veel duisent vuiligheeden,
Die in den kerkker kreeg uw eêlheid aan de leeden?
Of gaaje na de brug, en licht de lui het geld?
Wel Heer, wat wilje doen met sinneloos geweld?
Pedr. 'k Ga vechten.
Kris. Hoe! al weêr? heeft jow de droes beseeten?
Werentig Heer, laat my uw voorneem dan niet weeten.
Ai lieve hoor noch maar vier woorden; niemand swemt
Ellendiger dan ik, swem jy dan vry in 't hemd.
Soo 't op een vechten ging, ik sow de vlagge strijkken,
Gy hebt my hondertmaal sien voor uw oogen wijkken.

Soo

Soo gy uit ſteelen gingt, waart gy met my gediend ;
Maar dat geloof ik niet. Moi Heertje, beſte vriend,
Gun my (dewijl gy weet de ſtand van mijne ſaakken,
Dat ik noit quaad en doe) dat ik my ga vermaakken
Een uurtje twee of drie; al ſijt gy wijsheid moê,
Ik doch voorſichtig ben.

Pedr. Ga heen, ik ſta 't u toe.
Maar ſoo gy fluſjes ſegt waar dat ik ben, ik ſweertje....

Kriſ. Ik weet wel watje meent: now 't gaje wel, moy Heertje.
binnen.

Pedr. Hier is de ſterfplaats, daar ik thans te krijgen hoop
Een onweêrgalijk' eer. Wat hoor ik voor geloop?
Dat ſijn de rechte maats, ik moet my hier verſchuilen.

TWEEDE TOONEEL.

La Taillade. Vier Braves.

Taill. DAt 's puik, al wel gemoet. 'k ſie weinig bleekke muilen.
Hier ſijn wy vijf in tal, van my al uitgekeurt.

1.Brav. Mijn brave ſpitsbroêrs, elk let louter op ſijn beurt.
Wy moeten ſamen van vijf hondert goude kroonen,
Of van eens Graven dood de reekkening vertoonen.

2.Brav. Wy ſijn betaalt, laat ons getrowwe kooplui ſijn;
Ik haat de ſchelmen meer als d'alderwreetſte pijn.

3.Brav. Was ik betaalt, om 't hart mijns broeders te doen kraakken,
Ik deê 't al ſonder eens conſcjenty werk te maakken.

Taill. Meſſieurs, ſa ſpant de haan, let wel op uw geweer,
En maakt geen olletjes, men ſtrijd om geld en eer.

4.Brav. Doen wy ons werk niet wel, en miſſen onſe kogels,
Dan is 'er geen genâ, dan vreeten ons de vogels;
Men raakt aan galg en rat.

Taill. Daar komt hy al ten val.
Ik ſal hem om de leus ophouden; maar voor al
Sie toe, dat gy recht mikt, komt hem gelijk beſpringen

Met ſtorremender hand, en paſt wel op uw' dingen.
Val aan ter rechter tijd wanneermen moorden ſow;
Verbergt u midlerwijl omtrent dit oud gebow.

DERDE TOONEEL.

Don Pompeo gewapend. La Taillade.

Pomp. MYn Heer, ik kon niet eer my herwaarts aan vervoegen.
Maar doch ſijt gy die Heer, dien ik hier moet vernoegen?
Taill. Ia, ik ben't.
Pomp. Ik weet niet wat ik u heb gedaan,
'k Weet niet dat ik u ook met oogen oit ſach aan.

De Braves vallen op hem aan.

Pomp. Verraders! ſulk een hoop om my alleen te temmen.
Al waar't gy noch ſo veel, 'k ſal in uw' aaders ſwemmen.

Don Pedro voor den dagh ſpringende, ſchiet een van de Braves met een piſtool ter neêr.

Pedr. Ik ſta voor u, how moed, de ſnootſte leit gevelt.
Taill. Hier is de vos in 't net.
Pedr. Sy vluchten uit 'et veld.
Pomp. Vervolgt 'er.
Taill. 't Was een nar die ſich den hals liet breekken. binnen.
Pedr. Laat, laat haar 't leeven ſlechts. Nu kom ik my te wreekken.
Verweer u tegens my.
Pomp. My weeren? tegens wie?
Pedr. My.
Pomp. Tegens u?
Pedr. Ia tegens my.
Pomp. Ha! wat ik ſie.

Gunt

Gunt gy my ſoo veel quaats?

Pedr. Ik moet, ik word gedwongen.

Pomp. 'k Ben door uw' hulp verplicht toen ik ſoo wierd beſprongen.

Mijn weldaân konden u licht geven eenig loon.

Soo gy my hebt verſchult, (waar voor ik dank de Goôn)

Toen gy my hulpſaam waard, ſoo komt gy my weêr hoonen,

Nu gy my daagt ten ſtrijd, en luſt tot wraak komt toonen.

Doch ſonder 't misverſtand noch dieper in te ſien

Wil ik wel vyandlijk u hand en lemmer biên,

Maar eerſt voldoet mijn ſin en mijn niewsgierigheeden,

En wilt het leengeſicht van 't recht geſicht ontleeden.

Pedr. Gy ſult geen reden ſien van vechten te ſijn vry.

Pomp. Dat ſchaad niet, 'k moet u ſien, neem af de mommery.

Pedr. Dat doen ik.

Pomp. Groote Goôn! kunt gy u ſoo bemaalen

Don Pedro met een mom?

Pedr. Ik kom u nu betaalen,

't Geen ik u ſchuldig was, gy moet aan uwe zy

My weêr uw ſchuld voldoen.

Pomp. 't Is hartenleet voor my,

Dat ik mijn koenen arm moet aan uw' deegen leggen.

Pedr. Ik loof 't wel, maar op 't laatſt wat ſowmen van ons ſeggen?

Stel dan niet langer uit. De teerheid ſy vervloekt,

De gaawwigheid en kracht is die den arm verkloekt.

Don Pedro ſijn momaangeſicht, piſtoolen &c. by ſich neêr geleit hebbende, vecht met Don Pompeo, alle beide in 't hemd.

Pedr. Wat duivel! d'eerſte ſlag mijn kling aan twee te ſpringen.

Pomp. Nu moet gy ſterven, of van my het leeven dingen.

Pedr. Doe wat gy kunt, doorſteek, Graaf; ik veel liever wow
Dat gy my 't leeven naamt, eer ik 't u eiſchen ſow.
Pomp. Uw dood is in mijn hand.
Pedr. Mijn leeven in mijn armen.
Pomp. Neen! neen! uw moedigheid doet my mijn hart ontfarmen.
Ik ſal u wachten; ga en haal een ander ſtaal,
Sijt wreekker van uw hoon, en keer weêr ſonder faal.
Pedr. Moet my dan 't ongeluk ſoo onverwacht beheeren,
Dat my aan u verplicht? Ik ſal ſtrax wederkeeren.
binnen.
Pomp. Ik vind my niet te wel verſeekert hier te gaan
By dees verſlaagen guyt, men greep my moog'lijk aan,
En ſowde my de moord van deſe ſchelm verwijten.
'k Weet raad. Ik ſal hem voort hier in het water ſmijten.
Der ravens grage buik behoort ſijn aas te ſijn.
Maar ſacht! 'k ſie volk. Leg daar, en proef verdiende pijn.

VIERDE TOONEEL.

Kriſpijn. Beatrix. Leonora. Kaſſandra.

Kriſ. MYn beenen ſijn al moe.
Beat. En kunnen niet meer draagen.
Kriſ. Mevrow hier dorſt mijn Heer my flusjes van ſich jaagen,
En bleef hier om een ſtrijd.
Leon. Ik twijffelder niet aan,
Nu hier geen menſch verſchijnt, of 't is met hem gedaan.
Ons ſoekken is vergeefs, ſy ſijnd'er bey gebleven,
Of mooglijk een van hun; ſy hebben leer gegeven,
Waar ik haar volgen moet. Kaſſandra, 't is te laat,
En twijffel nu niet meer. Ik volg alleen de raad
Die my de wanhoop geeft in 't ongelukkig leven.
Maar ſuſter, die ik min, gy ſult my mooglijk geven
Het

Het geen uw' ſnoode Broêr my anders geven ſow,
Gy ſult melydend ſijn aan al mijn quaal en row.
Kaſſ. Een hartverquikbre trooſt heb ik met u van nooden.
Door vreeſe van twee Broêrs ſijn wy hier heen gevlooden,
En voor haar Vyanden ſijn wy niet min vervaart;
Ik vind u dan niet meer als my beklagens waard.
Leon. O goôn! is 't niet de Graaf dien ik daar gins ſie koomen,
Berooft van hoed en rok omtrent de waterſtroomen?
Ik vrees helaas! dat hier iets droevigs is verrecht.
'k Sie hem in ſulk een ſtaat als iemand die d'er vecht.
De ſlagh ſchijnt al voleind. Och was ik noyt gebooren!
Hy is alleen. Mijn Broêr heeft 't leven licht verlooren.
De wreetheid van dien Graaf ſal nu al ſijn verſaat,
En 't ongeluk van my is in ſoo quaaden ſtaat,
Dat, ſoo ik denkken durf om my op hem te wreekken,
Dat wraak dan loert op my. Kom laat ons hem gaan ſpreekken,
Kaſſandra, kom, ay kom, ga na den Moordenaar,
Om vragen na mijn broêr, uw lief, aan dien barbaar.
Kom gaan wy. Snoode ſiel! wel booswicht! die mijn oogen
Om ſoo'n vervloekte moord noch naawlijx aanſien moogen;
Waar is mijn broêr? haar lief? wat hebt gy hem gedaan?

VYFDE TOONEEL.

Don Pompeo. Leonora. Kaſſandra. Kriſpijn. Beatrix.

Pompeo komende van 't water.

Pomp. Soud' ik ſijn hoeder ſijn?
Leon. Gy vingt 'et anders aan,
Indien uw wreede ſiel, vervloekte guit der guiten,
My ſo had weêr gemint, als ik u wel deê uiten (ſiel,
Mijn mins getrowwigheid. Weet gy 't u dank, ſpreek

Dat gy my hooren laat uw onbeschofte siel?
Soud ik sijn hoeder sijn? ô antwoord van een boose!
Pomp. Mevrow hy is niet dood, uw geest die doolt.
Leon. Trowloose,
Mijn geest en doolt nu niet; maar toen sy uw gekarm,
En veinsend' hartgesucht en valsche klacht, och arm!
Aanhoorde, en te licht geloofde uwe eeden,
Toen heeft mijn geest gedoolt. Ik hoef u niet t'ontleden
Mijn swakheid, u bekend, ik ben te diep doorgrieft,
Dat weet gy, en gy kunt, wanneer 't u maar gelieft,
Self sonder vrees van straf, my dagelijx verstooren.
Soo 't denkken van mijn eer, en goed, en bloed, verlooren,
My dood'lijk is; dan ook dat over blijft; gewis
Schoon gy ondankbaar sijt, edoch 't niet moog'lijk is,
Dat ik u haaten kan; ik kan niet langer 't harte
Versaakken met de mond.
Pomp. Ay! suster troost haar smarte'.
Kass. Troost gy my self maar; want gy sijt my hondertmaal
Meer haatlijk, dan sy u bemint.
Pomp. De selve quaal
En 't selfde quaad heeft u, geloof ik, so doen spreekken.
Kass. Don Pedroos min is my, en mijn min hem gebleekken.
Pomp. 'k Vind' uw beklaagens waart bei door de dood van hem.
Kass. Gy sult ook mooglijk sien dat mijn gesach heeft klem.
Pomp. Dewijl mijn suster nu beschreyen sal de tijden
Van dese lieve dood en droevig overlijden;
Die 't echter niet en is. Geliefť vrouw Leonoor....
Maar sacht! my dunkt dat ik uw' Vader koomen hoor.
Nu word ik weêr gevraagt na Pedro van dien grijsen,
Quam deese doode Heer weêr uit 'et graf te rijsen,
Hy spaarde groot misbaar, dat nergens nut en vind.

SES-

SESDE TOONEEL.

Don Felix. Provooſt met ſijn gevolg. *Leonora. Kaſſandra. Don Pompeo. Kriſpijn. Beatrix.*

Fel. SIe ik mijn dochter niet, dat trouwelooſe kind,
Die my mijn eedel huis ſoo ſchandlijk dard ontee-
ren?
Den hemel heeft gewilt dat ik ſow herwaarts keeren,
Daar ſy is en haar lief die haar niet bergen kan.
Pomp. De gryſaart met ſijn volk doet my veel moeiten an.
Prov. 'k Neem u gevangen Graaf, gy moogt u niet ver-
weeren.
Pomp. Hoe! wat heb ik gedaan?
Fel. Men ſal 'et u wel leeren.
Gy hebt mijn Soon vermoort: gy hebt mijn eer ver-
dooft;
Gy hebt mijn dochter my met tegenwil ontrooft.
Herſtel dit nu.
Pomp. Indien Don Pedro is verreeſen,
En gy uw Dochter hebt, ſult gy te vreeden weeſen?
Fel. Lacht gy daarom Barbaar? foei! uw bemorſte hand,
En 't kleed met bloed beſprengt getuigen uwe ſchand,
Uw ſiel, moord-daadig, komt u ſelf de moord verwijten.
Pomp. Waar ſow dan 't lichaam ſijn?
Fel. In 't water kon men 't ſmijten.
Prov. Men heeft u dat ſien doen.
Fel. Nu is hy heel verbaaſt.
Pomp. 't Is wel, gy houwt my vaſt; waar toe dan ſoo ge-
raaſt?
Prov. Leeft hy, gy hebt geen reên ſoo ſeer u te beklagen.
Fel. So lang ik hem niet ſie in 't leeven, moet ik 't waagen,
En vreeſen 't al. Kriſpijn, waar is uw Heer gegaan?
Kriſ. Als roover quam hy ſlus gewapent hier te baan.
Fel. Mijn onluk is te waar.
Kriſ. 't Geſicht had ſtervens teekken,
Sijn

Sijn blijde geeſt was ſtuurs, meer weet ik niet te ſpreeken.
Ik liep en ſocht na u, en toen ik u niet vand,
Quam my Vrow Leonoor uw Dochter, juiſt ter hand;
Sy had een dubb'le gang, als een lakkey, genoomen:
En deeſe eed'le Maagd is met haar hier gekoomen.
Dit weet ik; en 't verhaal vereiſt geen nader blijk.

Fel. Helaas, mijn ſoon is dood!

Kriſ. Hy was heel ſterffelijk
Toen ik hem ſag en kon.

Fel. Weg guit, gy maakt my quader;
Uw koele ſpottery gevalt my niet.

Leon. Mijn Vader....

Fel. Spreekt gy my nu noch aan? vreeſt gy mijn gramſchap niet?
Toont gy uw weeſen noch, dat geen koleur verſchiet?

Kriſ. Bedaar, ô ſterflijk menſch, want ik ſie herwaarts vlieden
Een ſeekk're hulp en trooſt, voor ſoo veel quade lieden.
Het is een Heer, gelijk Don Pedro de Ceſpeed.

SEVENDE TOONEEL.

Don Pedro. Don Pompeo. Don Felix. Leonora. Kaſſandra. Beatrix. Kriſpijn. Provooſt en dienaars.

Pedr. „ WAarom ſtaat Vader met die hapſcheers daar gereet? *in ſich ſelfs.*

Pomp. Is uw vermoorden ſoon weêr uit 'et graf verreeſen?

Fel. O lieflijk overval! gy moet my welkom weeſen.

Kriſ. My dunkt dat door mijn Heer verandering verſcheen.

Ped. Hier heeft Kriſpijn geklapt, maar vind ik hem alleen... *tegen Kriſpijn.*

Kriſ. Betaſtme liever, of ik ook iets heb geſprookken.

Pomp. Don Pedro, heb ik u vermoord of dood geſtookken?
Men howt my daarom vaſt.

Fel. 't Is om mijn dochter, Heer,
Die gy my hebt ontſchaakt, nu wil ik, en begeer

Dat

Dat ons een huwelijk alleen te vreê ſal ſtellen.
Pom. Don Felix, tracht my niet door veel gewelt te knellen,
En door verbintenis te brengen aan uw zy;
Al wow de heele aard', noch hing de ſaak aan my.
Maar doch om ſtarkke reên, die u uw voordeel wijſen,
Voel ik gevoelens in mijn trotſe ſiel verrijſen.
Ik ken al uw verdienſt, en ſtaat, ſoo wijd verſpreid.
Gy kent ook weêr mijn ſtam en edelmoedigheid.
Ik weiger nu niet meer lief Leonoor te trowwen,
Maar mijn vermoorde broêr veroorſaakt niewe rowwen.
Bedroeft en vol van rouw? en tot den echtenſtaat
My te verbinden met eens ſuſter, die my haat?
Na broeders haat te ſtaan? drie ongelijke ſaakken,
Niet te vereenigen! men moet die eenig maakken,
Soo 't huwlijk ons vereent. Ik moet den Broeder haat
Betoonen; en ik moet de Suſter na haar ſtaat
Beminnen; en ik moet meë na de liefde hooren;
Ik moet mijn Graaflijk' eer gelooven in mijn tooren.
De reeden willen ook dat ik aan u voldoe.

tegens Pedro.

Pedr. By deeſe groote eer doet noch een gunſte toe.
't Is u licht onbekent, dat ik uw ſuſter minne
Met all' eerbiedigheid, met alle eer en ſinne'
Die ſy oit eiſſchen kon van een getrouwe ſlaaf:
Sy weet de ſmerten wel, die 'k als een minnegaaf
Om haar geleeden heb, en 't lot heeft toegelaaten
Om haren 't wil, dat wy als vyanden ons haaten,
Door doods geſchiedenis, die my en u benowt.
De heemel ſy getuig hoe my ſijn ſterven rowt!
En hoe my 't leeven ſow verweerend ſijn ontnoomen,
Had gy geen hulp geboôn! Ha! had ik toen bekoomen,
En voor gewis gekent d'aanlegger van die daad,
Ik had mijn eed'le borſt, vrymoedig, ſonder haat,
Eer laten hondertmaal met ſijn geweer doorbooren,
(Of licht was van de Goôn, in 't vluchten, hulp beſchoo-
ren,)

Eer ik ſoo moedig ſijn vervolging had weêrſtaan.
Ik ſach, die jonge Held quam my met yver aan,
En ſoo hy had vervolgt met meerder moedigheeden,
Als die vervloekte guits, die wy flus vluchten deeden,
Soo oordeel, hoe mijn moed gedwongen wierd daar toe.
Ik moſt my weeren, of daar ſterven, leevens moê,
Gereet om haar te doôn, of 't leeven ſelf verlieſen.
't Is beter noch het een, als 't ander te verkieſen.
Dus is ons ongeval genooddrukt. Maar mijn Heer,
Soo gy aan my vereert Kaſſandra, deeſe eer
Maakt u een Broeder, en een Dienaar van een Vyand.

Pomp. Mint gy mijn ſuſter dan Don Pedro in u vryſtand?
Pedr. Ik bid haar aan.
Pomp. Sy 's uw. En wy ſijn ſamen een.
Leon. Vergeeft 'et Vader. ei.
Fel. 't Is alles wel, ga heen.
Kaſſ. Dus kanmen Leonoor het ſuur met ſoet vermengen.
Dus word aan wederzijds het bloedig aderplengen
Om wraak door trow verhoed. Den hemel heeft gewilt
Dat door ons huwelijk die tweeſpalt wierd geſtilt.
Leon. Nu ſijn wy eens, nu u mijn broeder is gegeeven,
Uw broeder my ten echt.
Kaſſ. Ik wenſch u vreugdig leeven,
En Gooden goede gunſt. Wy ſijn nu ſuſters ſaam.
Leon. Ik wenſch u meê veel heil; en dank voor ſuſters naam.
Fel. Uw eere waagende vergroot gy die in 't leſte.
Pomp. Ik bid mijn Heer, dat wy tot uwent gaan huisveſte'.
Een lijkhuis laat niet toe ſoo een vermaarde daad
Als deeſe is, waar van ons heerlijk kinder-ſaad
(Indien de Hemel-goôn ons wenſchen niet verachten,)
Veel eewen roemen ſal by volgende geſlachten,
Soo wel van 't avond-uur, en 't ſtrijdende geweld,
Als van dien blijden ſtaat, daar Hymen ons in ſtelt,
Twee trowwe *vyanden*, vol *eedle moed*, geheeten.
Kriſ. Beatrix van mijn hart!
Beat. Mijn ſiel van my beſeeten!

Prov. Nu alles is volbracht, hoe ſal 't Liſette gaan?
Pedr. Men laat die vry weêr uit, die heeft geen quaad gedaan.
Prov. Mijn Heer, het ſal geſchiên. Den hemel wil u ſeeg'nen,
En dees uw dubb'len echt voorſpoedelijk bejeeg'nen.
Kriſ. Men voeg ſich al verheugt, als reijen, aan den dans,
En vlecht voor deeſe Vier een lawre bruilofs-krans.
Beat. Ik wenſch u vreê en heil, veel dochters, en veel ſoone,
Van inborſt, als Kriſpijn.
Kriſ. Van bakhuis als die ſchoone
Beatrix.
Beat. Soonen, die ſoo boerten als Kriſpijn.
Kriſ. Maar Dochters, die, als Sy, geen koppelaarſters ſijn.

U I T.

